

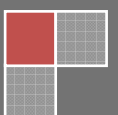

NORD-ODAL KOMMUNE

Økonomiplan 2016-2019

Årsbudsjett 2016

Vedtatt av kommunestyret sak 87/15, 17.12.2015

INNHALDSFORTEGNELSE

1. RÅDMANNENS INNLEDNING OG BUDSJETTGRUNNLAG.....	3
1.1 Rådmannens innledning til framlagte budsjettforslag pr. 20.11.15	3
1.2 Kommunestyrets budsjettvedtak	6
2. KOMMUNENS ORGANISERING	8
2.1 Politisk organisering.....	8
2.2 Administrativ organisering	9
3. KOMMUNENS RAMMEBETINGELSER	10
3.1 Befolkningsutvikling.....	10
3.2 Det økonomiske opplegget for kommunene i 2016	10
3.3 Økonomiske forutsetninger i planperioden.....	13
4. DRIFTSBUDSJETTET	16
4.1 Økonomisk oversikt økonomiplanperioden.....	16
5. RAMMEOMRÅDENE.....	18
5.1 Politikk og sentraladministrasjon.....	18
5.2 Oppvekst og kultur.....	23
5.3 Helse og omsorg	28
5.4 Eiendom og samfunn.....	37
5.5 Finans	42
6. INVESTERINGER.....	45
7. TABELLER OG OVERSIKTER	51
7.1 Fordeling driftsbudsjett på ansvar	51
7.2 Budsjettskjema 1A – drift.....	52
7.3 Budsjettskjema 1B – drift.....	52
7.5 Hovedoversikt investeringer.....	53

1. RÅDMANNENS INNLEDNING OG BUDSJETTGRUNNLAG

1.1 Rådmannens innledning til fremlagte budsjettforslag pr. 20.11.15

Også i år startet budsjettprosessen med et inndekningsbehov på 10 mill. kroner. Dette fremkommer av konsekvensjustert budsjett, som kun er en videreføring av aktivitetsnivået i 2015 til 2016 - justert for forventet inntektsvekst og økte rammeoverføringer. År etter år oppleves det at det må kuttes i tilbudet til innbyggerne fordi overføringene ikke øker tilsvarende med kostnadene. Dette til tross for at KOSTRA-tall på område etter område viser at kommunen driver effektivt. Hovedårsaken er at kommunen i mange år har hatt en vesentlig dårligere befolkningsutvikling enn landet for øvrig.

Glåmdalsregionen har hatt en nedgang på 700 arbeidsplasser innen privat sektor i årene 2000-2013. Ønsker man å snu denne trenden er det viktig at kommunen har en offensiv næringsstrategi. Det viktigste som nå kan gjøres er å *investere seg til en ønsket utvikling*. Det må investeres i nye næringsarealer, næringslokaler, næringsutvikling, økt hotellkapasitet, vitalisering av Sand sentrum m.m. Kommunen må også investere i utleieboliger til private. Ikke nødvendigvis for å sitte på dem selv i mange år. De kan gjerne selges videre når de har vært utleid en tid, men det finnes knapt leiligheter til leie i kommunen og det bygges alt for få boliger. Er ønsket å tiltrekke nye innbyggere, holder det ikke å ha byggeklare tomter. Folk må få anledning til å bo her i leid leilighet før de forhåpentligvis kjøper/bygger hus selv. Kommunen står nå ved et veiskille. Hvis utviklingen skal endres så må det aktivt skje noen valg. Kommunen får verken flere innbyggere eller arbeidsplasser hvis det ikke gjøres noe.

Kommunen må også investere i kostnadsbesparende tiltak. Det er rimeligere for kommunen å eie biler til for eksempel hjemmetjenesten enn å lease dem. Likeledes er det lurt å investere i ENØK-tiltak, større klasserom på skolene og mer effektive barnehagelokaler. Slike tiltak vil kunne redusere driftskostnadene betraktelig over tid. Det er også viktig at de tiltakene som har potensial til å redusere kostnadene på sikt skjermes. Rådmannen foreslår derfor ikke å kutte i tiltak som *Frivillighetssentralen* og *Frisklivssentralen* selv om dette ikke direkte er lovpålagte oppgaver. På sikt er det klart at begge disse kan spare kommunen for store beløp og fra sentralt hold er det et helt klart fokus både på forebygging og samarbeid med frivillig sektor.

Ser man på låneopptak og avdrag de siste 10 årene, og holder ubrukte lånemidler unna, så har kommunen kun økt sin gjeld med drøyt 7 millioner. Dette er veldig bra. Kommunen ligger fortsatt litt over landsgjennomsnittet på gjeld pr. innbygger, men tallene er på ingen måte dramatiske. Det er også grunn til å tro at den rekordlave renten kommer til å holde seg lav i mange år fremover. Skal kommunen investere er det riktige tidspunktet nå. Ønskes det å påvirke utviklingen av kommunen kan det vanskelig gjøres uten en bevist satsing på nettopp utvikling.

Når det gjelder inntekter har kommunen i liten grad mulighet til å påvirke dette selv. Mye av avgiftene innbyggerne betaler går til å dekke selvkostområder hvor det ikke er anledning til å hente ut noe "overskudd". Eiendomsskatt er et av de få områdene kommunen har mulighet for å hente inntekter – og eiendom er et godt skatteobjekt. Siden det nå er 10 år siden eiendomsskatt ble innført i kommunen er det på tide med en retaksering. Dette er en ren utgift i 2016, men den kan føre til vesentlig økning i inntektene videre i økonomiplanperioden. For at økningen for den enkelte hus-, hytte- og næringsbyggeier ikke skal bli for stor, er det naturlig at det vurderes gjeninnføring av bunnfradrag og redusering av dagens promille. Rådmannen foreslår at den blir senket fra 7 til 6 promille fra 2017 og at bunnfradraget gjeninnføres. I gjeldende økonomiplan er det allerede budsjettert med eiendomsskatteinntekter fra vindkraft. Denne blir videreført i den nye økonomiplanperioden - selv om kommunen har sagt nei til dette i sin høringsuttalelse. Endelig vedtak i konsesjonssaken kan ikke ventes før tidligst i februar. Det er med andre ord knyttet betydelig usikkerhet til denne inntekten.

Når rådmannen foreslår så omfattende kutt som det blir gjort i forslag til budsjett og økonomiplan er det vanskelig å prioritere inn nye tiltak. Det er ikke funnet rom for kommunepsykologstilling (50 %) til tross for at det er lagt inn økonomisk støtte til dette i rammeoverføringen. Det er ikke foreslått økning i samarbeidsavtalen med Bruvoll fengsel. Denne foreslås derfor videreført kun med halvårsvirkning. Rådmannen har heller ikke funnet rom for verken investeringsønskene eller driftsøkning til kirkelig fellesråd. På lik linje med andre kommunale enheter må de ta sin del av kuttene.

Økonomiplan for 2016-2019 kan være den siste hvor Nord-Odal kommune er en egen kommune i hele planperioden. Kommunereformen, som det er flertall for på stortinget i dag, legger opp til at landet skal få vesentlig færre kommuner fra 01.01.20. For å lykkes i dette arbeidet bruker regjeringen både pisk og gulrot. Det er betydelige midler som de sammenslåtte kommunene får i

engangs- og reformstøtte. I tillegg får kommunene beholde de tilskuddene de har i dag i 15 år før de trappes ned over ytterligere 5 år. Pisken vil for Nord-Odal kommunes del helt klart være det nye inntektssystemet som kommer fra 2017. Det er ingen grunn til å tro at det vil favorisere kommuner som vår. Rådmannen er av den klare oppfatning at endring av kommunestruktur kan være et godt alternativ til seigpining av små kommuner og årlige kutt i budsjettene. På en lang rekke områder har større kommuner stordriftsfordeler som Nord-Odal ikke får tatt ut i dag.

Det er et svært stramt budsjettforslag rådmannen legger frem. Det er grunn til å tro at det vil bli slik også i årene fremover med mindre det tas aktive grep for å snu denne utviklingen. Byregionprosjektet er et tiltak som kan være med å snu en negativ utvikling, men kommunen må også gjøre andre grep for å komme seg ut av en nedadgående spiral hvor det hvert år må kuttes i budsjettet og redusere tilbudet til innbyggerne.

Runar Kristiansen
rådmann

1.2 Kommunestyrets budsjettvedtak

ÅRSBUDSJETT 2016:

1. Kommunestyret vedtar budsjett for 2016 med en bruttoinntekt på 369,46 mill. kr.
2. Kommunestyret vedtar slik fordeling av nettorammer for 2016 (tall i hele tusen):

Politikk og sentraladministrasjon	32 913
Oppvekst og kultur	108 844
Helse og omsorg	128 092
Eiendom og Samfunn	22 521
Finans	-292 371

3. Kommunestyret vedtar å bruke 8,84 mill. kr. av disposisjonsfond til saldering i 2016.

INVESTERING

4. Kommunestyret vedtar investeringsbudsjett for 2016 med totale investeringer i anleggsmidler på 66,35 mill. kr.
5. Kommunestyret vedtar en utlånsramme på 12 mill. kr. for startlån i 2016.
6. Kommunestyret vedtar låneopptak på 32,99 mill. kr. til investeringer i anleggsmidler og 12 mill. kr. til startlån. Rådmannen får fullmakt til å foreta låneopptak.
7. Kommunestyret vedtar å omprioritere allerede opptatte lån på til sammen 24 mill. kr. til investeringer i 2016.
8. Inntekter ved salg av eiendom inntil til sammen 1 mill. kr. avsettes til ubundet investeringsfond for bruk til investeringer i boligområder/næringsområder.

ØKONOMIPLAN:

9. Kommunestyret vedtar økonomiplan 2016– 2019.

SKATT:

10. Skatt på inntekt og formue utskrives for 2016 etter de maksimale satser som Stortinget vedtar

EIENDOMSSKATT:

11. I medhold av eiendomsskatteloven §§2, 3 og 10 videreføres i 2015 utskrivning av eiendomsskatt på fast eiendom og verk og bruk i hele kommunen.
12. Det gjennomføres en retaksering av alle eiendommer i kommunen i 2016
13. Eiendomsskattesatsen settes til 7 promille for 2016.

14. I medhold av eiendomsskatteloven §7 bokstav b fritas bygning som har historisk verdi for eiendomsskatt.

15. Eiendomsskatten skal betales i fire terminer.

DELEGERING, UTREDNING OG ORGANISERING:

16. Kommunestyre delegerer til formannskapet å foreta budsjettreguleringer i driftsbudsjettet mellom hvert rammeområde.

17. Kommunestyre delegerer til rådmannen å foreta budsjettreguleringer i driftsbudsjettet innen hvert rammeområde.

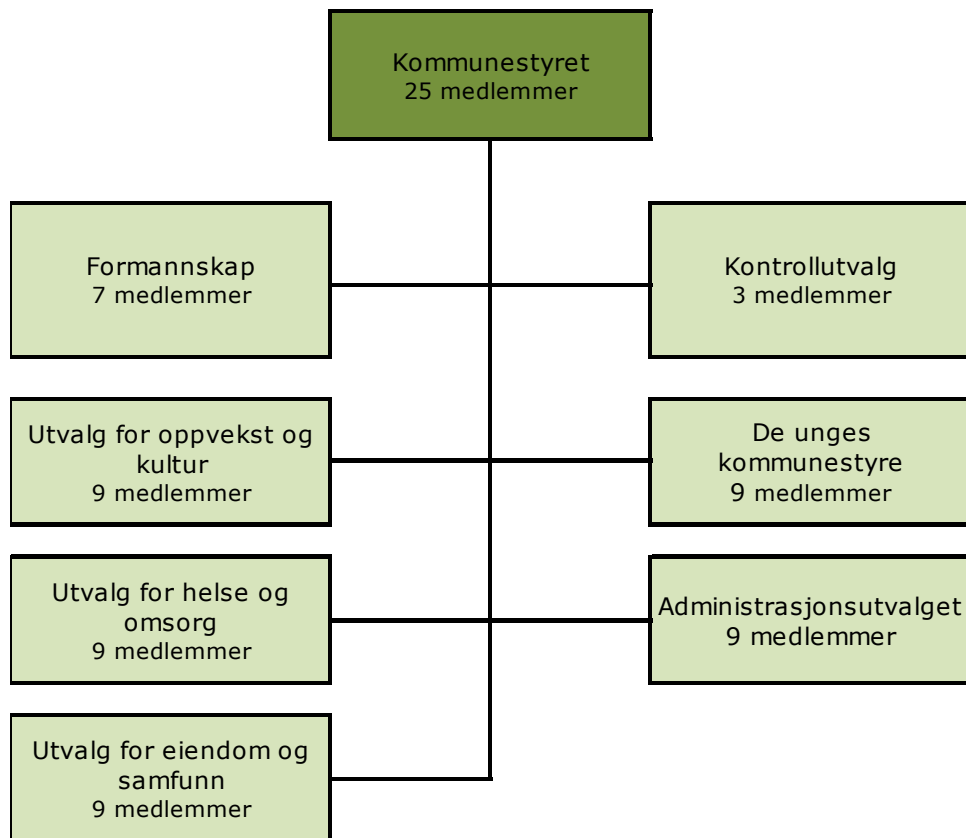
18. Samarbeidet mellom kommuneskogen og Eiendom og samfunn evalueres og det må vurderes ytterligere tiltak for å øke samhandlingen og øke inntjeningen/ redusere kostnadene, jfr. tidligere kommunestyrevedtak.

2. KOMMUNENS ORGANISERING

2.1 Politisk organisering

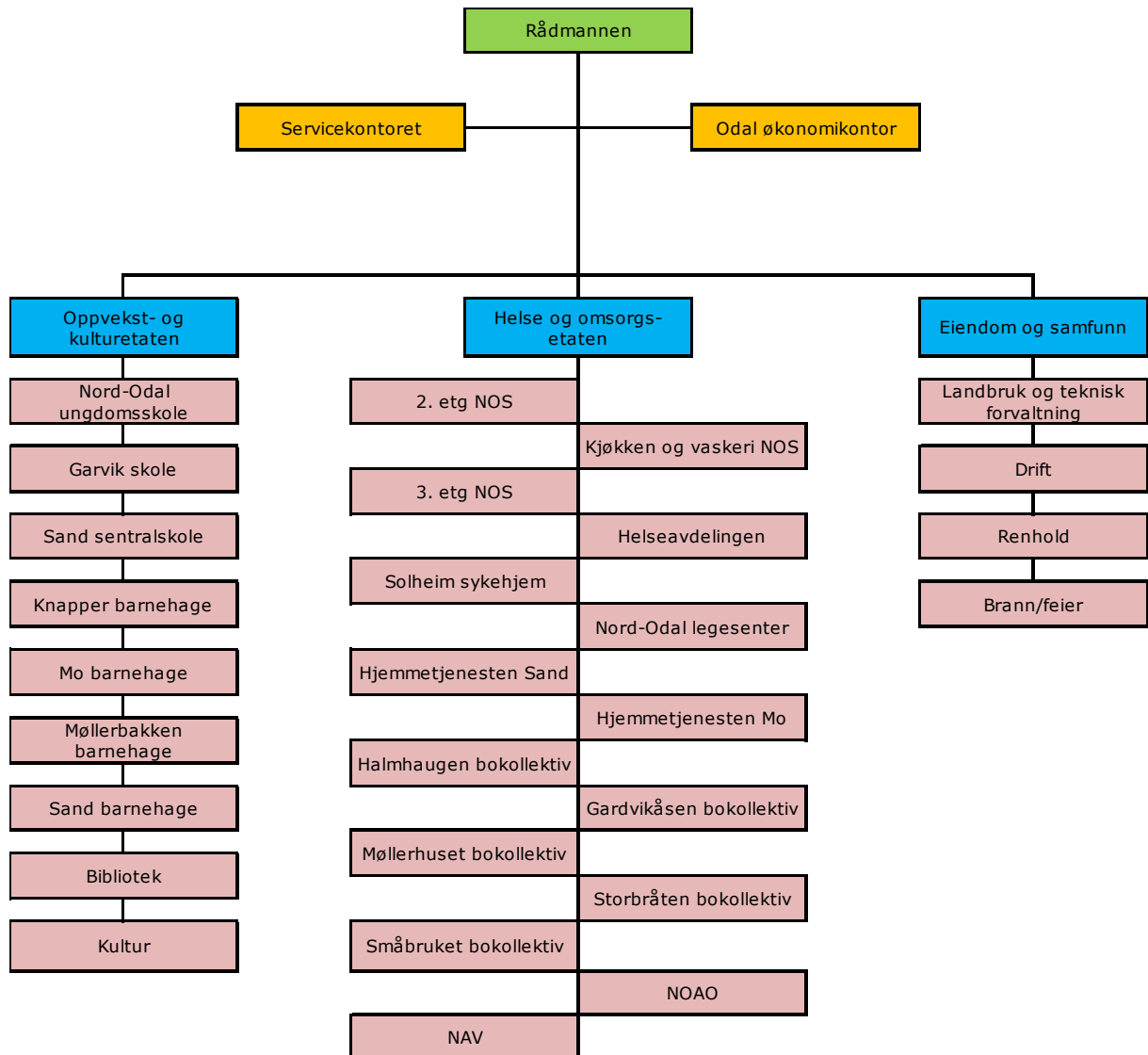
Det politiske styringssystemet i kommunen er organisert på følgende måte

2.2 Administrativ organisering

Kommunens administrasjon er organisert etter følgende modell pr. 01.11.15:

Den kommunale tjenesteproduksjonen i Nord-Odal kommune er delt inn i 3 etater med underliggende enheter, samt stabs- og støttefunksjoner underlagt rådmannen.

3. KOMMUNENS RAMMEBETINGELSER

3.1 Befolkningsutvikling

Innsikt i demografiske forhold har stor betydning ved utarbeidelsen av budsjett og økonomiplan. Negativ befolkningsutvikling medfører redusert inntektsgrunnlag gjennom skatter, avgifter og overføringer, samt redusert behov for infrastrukturelle tiltak. Spesielt gir det utslag i reduserte rammeoverføringer fra staten.

Folketallet i Nord-Odal kommune hadde en positiv utvikling fra 2006 til 2013, men i 2013 ble antallet redusert med 72 stk.

	2006	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Endr. 14-19	Endring i %	Endr. 06-15	Endring i %
0 år	51	43	51	33	39	39	39	41	41	8	24,24 %	-12	-23,53 %
1-5 år	256	252	242	249	233	218	217	214	206	-43	-17,27 %	-23	-8,98 %
6-12 år	425	414	405	391	379	401	397	377	378	-13	-3,32 %	-46	-10,82 %
13-15 år	180	187	201	191	197	168	169	176	191	0	0,00 %	17	9,44 %
16-19 år	216	227	236	241	262	264	250	252	238	-3	-1,24 %	46	21,30 %
20-44 år	1 450	1 421	1 408	1 375	1 336	1 336	1 327	1 316	1 318	-57	-4,15 %	-114	-7,86 %
45-66 år	1 556	1 654	1 685	1 665	1 677	1 672	1 685	1 687	1 698	33	1,98 %	121	7,78 %
67-79 år	622	617	640	661	702	735	763	796	811	150	22,69 %	80	12,86 %
80-89 år	263	272	264	263	259	262	259	258	261	-2	-0,76 %	-4	-1,52 %
90 år +	32	54	58	49	50	44	55	58	53	4	8,16 %	18	56,25 %
Folketall pr. 1.1	5 051	5 141	5 190	5 118	5 134	5 139	5 161	5 175	5 195	77	1,50 %	83	1,64 %
Endring pr. år		28	49	-72	16	5	22	14	20				
Endring pr. år %		0,55 %	0,95 %	-1,39 %	0,31 %	0,10 %	0,43 %	0,27 %	0,39 %				

Kilde SSB

Tabellen over viser framskrevet folkemengde etter tid og alder i økonomiplanperioden basert på middels nasjonal vekst. Framskrivningen viser en liten vekst i folketallet hvert år fram til 2019. Det vil alltid være usikkerhet knyttet til prognoser, og den faktiske befolkningsutviklingen vil nødvendigvis avvike fra prognosene i større eller mindre grad.

Kommunestyret har i sitt vedtak forutsatt en befolkningsøkning i planperioden på hhv 22, 14, 20 og 16 innbyggere pr år. Dette genererer en merinntekter på hhv 751 000 kr., 1 229 00 kr., 1 912 000 kr. og 2 459 000 kr. i planperioden.

3.2 Det økonomiske opplegget for kommunene i 2016

Generelt

Regjeringen legger opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2016 på 7,3 mrd. kroner. Av veksten er 4,7 mrd. kr. frie inntekter (vekst 1,4 %).

Pris- og lønnsvekst for kommunesektoren i 2016 er anslått til 2,7 % (deflator). Følgende kostnadselementer dekkes ikke av deflatoren:

- Rentekostnader
- Pensjonskostnader er dekket i deflatoren i den grad de øker i takt med lønnsveksten.
- Demografikostnader

Disse kostnadselementene må dekkes av veksten i frie inntekter.

Det kommunale skatteøret for personlige skattytere foreslås økt med 0,45 % til 11,8 % i 2016.

Innbyggertilskuddet som utgjør den største delen av rammetilskuddet, er økt i 2016. For Nord-Odal's vedkommende betyr dette en økning på 1,54 mill. kroner. Mens utgiftsutjevningen er redusert med 3,47 mill. kr.

Særskilte satsninger og endringer

Ressurskrevende brukere

Formålet med toppfinansieringsordningen for ressurskrevende helse- og omsorgstjenester er å sikre at tjenestemottakere som krever stor ressursinnsats fra det kommunale tjenesteapparatet, får et best mulig tilbud uavhengig av kommunens økonomiske situasjon. Det kan gjelde personer med psykisk utviklingshemming, fysisk funksjonshemmede, personer med rusmiddelproblemer og mennesker med psykiske lidelser. I 2015 får kommunene kompensert 80 prosent av egne netto lønnsutgifter utover et innslagspunkt på 1.043.000 kroner. Regjeringen foreslår at kommunene i 2016 også skal få kompensert 80 % av netto lønnsutgifter utover innslagspunktet. Innslagspunktet prisjusteres med lønnsveksten i kommunene i 2015, og økes med 10.000 kroner utover dette, til 1.081.000 kroner.

Barnehager

Regjeringen foreslår å bevilge 160 millioner kroner for å dekke helårsvirkningen av ordningen med rimeligere barnehageplass for familier med lav inntekt. Denne ordningen ble innført 1. mai 2015, og innebærer at ingen familier betaler mer enn 6 prosent av samlet inntekt for en barnehageplass. I 2016 vil husholdninger med inntekt under 486.750 kroner ha rett til redusert foreldrebetaling.

Regjeringen foreslår å videreføre maksimalprisen for foreldrebetaling i barnehage på samme reelle nivå som i 2015. Maksimalprisen for en heltidsplass blir da 2.655 kroner per måned og 29.205 kroner per år. Dette gjelder fra januar 2016. Ordningen med gratis kjernetid i barnehage for alle 4- og 5-åringer fra familier med lav inntekt vil også bli videreført. Fra 1. august 2016 er inntektsgrensen foreslått satt til 417.000 kroner.

Skole - realfag

Regjeringen lanserte i august 2015 en ny nasjonal realfagsstrategi. Målet er at flere barn og unge skal mestre matematikk og naturfag. Det betyr spesielt at Regjeringen vil at færre elever presterer på lavt nivå og flere på høyt nivå. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til oppfølgingen av realfagsstrategien med 20 millioner kroner i 2016. Regjeringen foreslår også 80,5 millioner kroner

til en ekstra time naturfag på mellomtrinnet i grunnskolen. Det vil være opp til skoleeier om timene legges til 5., 6. eller 7. trinn.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Regjeringen foreslår å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten med 200 millioner kroner gjennom veksten i kommunenes frie inntekter. Disse kommer i tillegg til økningen med samme formål i 2014 og 2015, på henholdsvis 180 og 270 millioner kroner, som gir en total økning for disse årene på 667,7 millioner kroner i 2016-kroner. I rammetilskuddet for Nord-Odal i 2016 er det lagt inn 580.000 kroner.

Rusmidler og psykisk helse

Regjeringen vil ha en forsterket innsats for mennesker med rus- og eller psykiske problemer, og vil derfor legge fram en ny opptrappingsplan for rusfeltet, som en proposisjon høsten 2015. Opptrappingsplanen vil ha en ramme på 2,4 milliarder kroner i perioden 2016–2020. Som et ledd i satsingen på rusfeltet er det foreslått at 400 millioner kroner av veksten i kommunenes frie inntekter begrunnes med en økt satsing på rusfeltet. Det foreslås i tillegg en tverrdepartemental satsing med 80 millioner kroner til permanent etablering og utvidelse av Narkotikaprogram med domstols-kontroll, utvikling av forpliktende samarbeidsmodeller, herunder utvikling av mottaks- og oppfølgingssentre og styrking av arbeidstrening, aktivisering mv. i regi av frivillige organisasjoner. I tillegg kommer veksten i tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB), som sikres gjennom høyere prioritet av TSB enn somatikk, beregnet til om lag 185 millioner kroner i 2016 inkludert midlene i ordningen med fritt behandlingsvalg.

Regjeringen foreslår å øke tilskuddet til rekruttering av psykologer i kommunene med 45 millioner kroner i 2016. I Meld. St. 26 (2014–2015) Fremtidens primærhelsetjeneste, varslet Regjeringen at den vil innføre et lovkrav om psykologkompetanse i kommunene fra 2020. Tilskuddsordningen foreslås lagt om til et flatt årlig tilskudd på 300.000 kroner per psykologårsverk som rekrutteres fra 2016 inntil lovplikten trer i kraft. Dette legger til rette for til 150 nye psykologårsverk i kommunene i 2016.

Regjeringen foreslår å redusere bevilgningen til kompetansesentre innen psykisk helse- og rusområdet med 9,7 millioner kroner. Pengene omprioriteres til økt rekruttering av psykologer i kommunene.

Brukerstyrt personlig assistanse

Regjeringen foreslår å øke rammetilskuddet til kommunene med om lag 205 millioner kroner til å følge opp endringen i pasient- og brukerrettighetsloven. Det ble bevilget 300 millioner kroner som en del av kommunenes frie inntekter i 2015. Lovendringen gir rett til brukerstyrt personlig assistanse (BPA) for personer under 67 år med stort og langvarig behov for personlig assistanse etter helse- og omsorgstjenesteloven.

Omsorgstjenesten

Regjeringen foreslår:

- å øke bevilgningen til investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser med 205 millioner kroner til å dekke første års utbetaling av tilskudd til 2.500 heldøgns omsorgsplasser. Tilsagnsrammen utgjør 4,1 milliarder kroner, dvs. kr. 1.640.000 pr. plass.

- å legge til rette 1.200 nye dagaktivitetsplasser til personer med demens i 2016. Forslaget har en kostnad på 71 millioner kroner i 2016, dvs. kr. 59.000 pr. plass.
- 156 millioner kroner til forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenestene i 2016. Forsøket skal omfatte alle pasient- og brukergrupper og kommunale omsorgstjenester for å avklare om statlig finansiering gir økt likebehandling på tvers av kommunegrenser og bedre behovsdekning. Forsøket skal omfatte to modeller, inkludere 20 kommuner og vare i tre år. Det tas sikte på oppstart 1. mai 2016.

3.3 Økonomiske forutsetninger i planperioden

Pensjon og arbeidsgiveravgift

Det er budsjettert med 20,23 % premie til KLP og 11,15 % til SPK.

Arbeidsgiveravgiften er 10,6 %.

Lønns- og prisvekst

Lønnsutgiftene er beregnet på grunnlag av lønnsoppgjøret i vår samt lokale forhandlinger i 2015. Det er lagt til grunn en årslønnsvekst i økonomiplanperioden på hhv 2,7 %, 2,0 %, 2,7 % og 2,0 %.

Frie inntekter

Frie inntekter er summen av skatt og rammetilskudd. Rammetilskuddet består av innbyggertilskudd, utgiftsutjevning, inntektsutjevning, skjønn, overgangsordninger og distriktstilskudd. Det er folketallet pr. 1.7.2015 som legges til grunn for rammetilskuddet 2016.

	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Økonomiplan 2017	Økonomiplan 2018	Økonomiplan 2019
Rammetilskudd	177 528	181 670	182 820	184 984	187 009
Herav:					
- innbyggertilskudd	114 591	116 881	116 969	117 601	118 097
- utgiftsutjevning	24 199	20 732	20 702	20 698	20 694
- Ekstra utgiftsutjevning		0	0	0	0
- inntektsutjevning	35 040	37 048	37 048	37 048	37 048
- skjønn	5 800	5 000	5 000	5 000	5 000
- distriktstilskudd	5 073	7 041	7 043	7 043	7 043
- andre ting (overgangsordn. mm.)	-324	278	0	0	0
- Saker særskilt fordeling **)	-6 850	-5 310	-3 938	-2 406	-873
Skatt	92 056	96 261	96 261	96 261	96 261
Sum frie inntekter	269 585	277 931	279 081	281 245	283 270
Vekst		8 346	1 150	2 164	2 025

***) Styrking skolehelsetjeneste og opplæring deltidsbrannmenn, fratrukk for redusert arbeidsgiveravgift, fratrukk medfinansiering samhandlingsreformen.

Kommunestyrets vedtak til budsjett er basert på statsbudsjettet som ble lagt fram i oktober 2015. Kommunen har benyttet regjeringens anslag i grønt hefte for beregning av skatt og rammeoverføringer. For 2016 er det brukt en deflator på 2,7 %. Tallene for 2017 – 2019 er i 2016 kroner.

Regjeringens prognoser antyder en vekst på 3,6 % fra 2015 til 2016.

Kommunestyret har i sitt vedtak forutsatt en befolkningsøkning i planperioden på hhv 22, 14, 20 og 16 innbyggere pr år. Dette genererer en økning i innbyggertilskuddet.

Gjeld, renter og avdrag

Pr. 31.12.16 vil kommunens lånegjeld være 377,6 mill. kroner inkl. startlån. Det er i økonomiplanperioden vedtatt følgende nye låneopptak til investeringer:

2016: kr. 31.744.000
2017: kr. 37.712.000
2018: kr. 40.110.000
2019: kr. 18.555.000

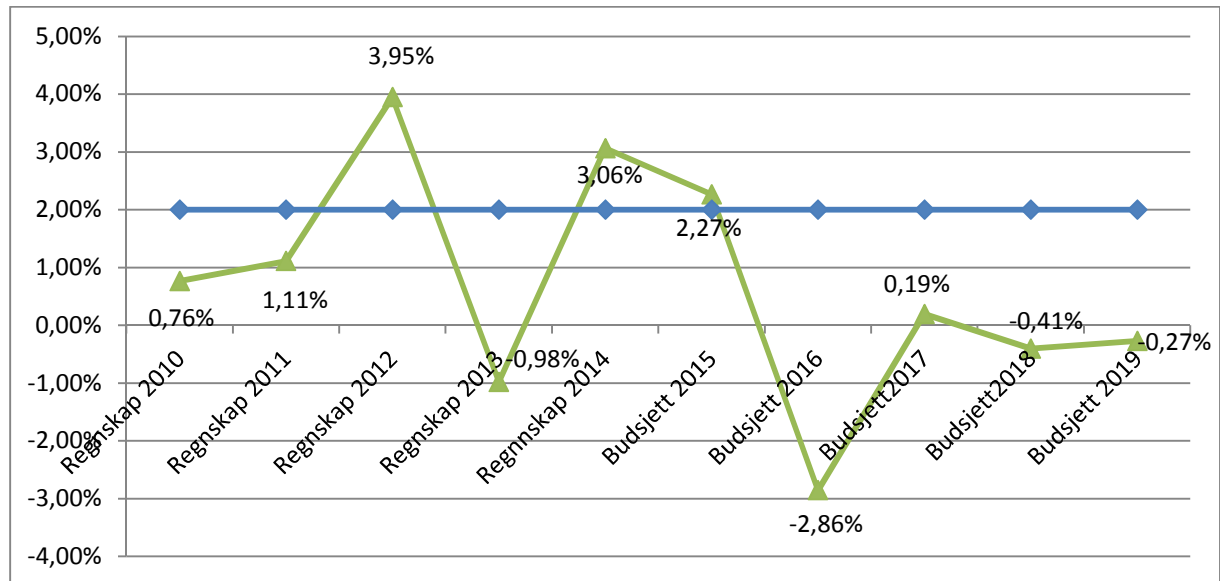
Lånefinansieringsbehovet til investeringer i 2016 er 55,744 mill. kroner, men deler av investeringene finansieres ved ubrukte lånemidler, 24 mill. kroner.

Fra 2015 og fram til 2017 går alle fastrenteavtalene ut. Et lån er også avdragsfritt fram til januar 2017. Når denne avtalen utløper må vi betale avdrag på dette. Det utgjør ca 2,5 mill. kroner. Det er hensyntatt i økonomiplanen fra 2017.

På de flytende lånene er det beregnet en rente i planperioden på 1,6 %.

Netto driftsresultat

Det er anbefalt at kommunen skal ha et netto driftsresultat på 2 % av totale driftsinntekter for å kunne si at kommunen har en sunn økonomi. For Nord-Odal sin del betyr dette et netto driftsresultat på ca. 7,3 mill. kroner. Rådmannen ser dette som urealistisk. Grafen nedenfor viser utviklingen i netto driftsresultat de siste 5 år og for økonomiplanperioden 2016-2019.

Grafen viser at Nord-Odal kommune er langt unna anbefalingen på 2 %. I 3 av 4 år i planperioden er netto driftsresultat negativ. Det betyr at kommunen finansierer driften med fondsmidler i stedet for at å bygge opp en buffer.

4. DRIFTSBUDSJETTET

4.1 Økonomisk oversikt økonomiplanperioden

Oversikten viser fordeling av inntekter, utgifter og finanstransaksjoner i planperioden for hele kommunen.

Tall i hele 1000 kr.	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Driftsinntekter							
Brukerbetalinger	-17 987	-18 542	-18 542	-16 792	-16 826	-16 826	-16 826
Andre salgs- og leieinntekter	-23 405	-23 900	-23 900	-26 893	-27 521	-28 149	-28 491
Overføringer med krav til motytelse	-36 492	-30 433	-29 203	-30 196	-29 706	-29 706	-29 706
Rammetilskudd	-181 195	-177 528	-177 528	-181 670	-182 824	-184 984	-187 009
Andre statlige overføringer	-2 456	0	0	-1 022	-1 022	-1 022	0
Andre overføringer	-2 388	-1 360	-1 360	-2 207	-2 281	-2 281	-2 281
Skatt på inntekt og formue	-89 306	-92 056	-92 056	-96 261	-96 261	-96 261	-96 261
Eiendomsskatt	-14 449	-14 370	-14 370	-14 422	-24 229	-24 229	-24 229
Andre direkte og indirekte skatter	0	0	0	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	-367 678	-358 188	-356 958	-369 463	-380 670	-383 458	-384 803
Driftsutgifter							
Lønnsutgifter	189 512	195 491	199 262	204 615	205 940	206 257	206 152
Sosiale utgifter	50 909	56 880	56 770	53 089	55 016	56 501	58 021
Kjøp av varer og tj som inngår tj.prod	44 195	42 960	42 662	47 289	45 709	45 608	45 725
Kjøp av tjenester som erstatter tj. prod	28 708	30 662	31 132	33 082	33 002	32 852	32 852
Overføringer	25 710	21 917	19 562	26 677	23 747	25 471	23 647
Avskrivninger	10 730	10 694	10 694	10 694	10 694	10 694	10 694
Fordelte utgifter	0	-135	-135	0	0	0	0
Sum driftsutgifter	349 764	358 469	359 947	375 446	374 108	377 383	377 091
Brutto driftsresultat	-17 914	281	2 988	5 983	-6 562	-6 075	-7 712
Finansinntekter							
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	-3 399	-3 588	-4 008	-3 626	-3 919	-4 142	-4 351
Gevinst på finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	-55	-120	-120	-100	-100	-100	-100
Sum eksterne finansinntekter	-3 454	-3 708	-4 128	-3 726	-4 019	-4 242	-4 451
Finansutgifter							
Renteutgifter, provisjoner og andre fin.utg	12 016	11 156	11 156	10 473	8 093	8 614	8 828
Tap på finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0	0
Avdragsutgifter	8 719	8 516	8 516	8 516	12 447	13 955	15 080
Utlån	97	250	250	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	20 832	19 922	19 922	18 989	20 540	22 569	23 908
Resultat eksterne fin.trans.	17 378	16 215	15 794	15 263	16 521	18 327	19 457
Motpost avskrivninger	-10 730	-10 694	-10 694	-10 694	-10 694	-10 694	-10 694
Netto driftsresultat	-11 265	5 801	8 088	10 552	-735	1 558	1 051
Interne finanstransaksjoner							
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	0	0	-13 398	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-4 090	-4 145	-5 477	-8 815	0	-654	-147
Bruk av bundne fond	-2 438	-2 216	-2 776	-2 292	-1 834	-1 461	-1 459
Sum bruk av avsetninger	-6 528	-6 361	-21 651	-11 107	-1 834	-2 115	-1 606
Overført til investeringsregnskapet	0	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	114	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	13 003	0	2 014	0	0
Avsetninger til bundne fond	4 282	560	560	556	556	556	556
Sum avsetninger	4 396	560	13 563	556	2 570	556	556
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	-13 398	0	0	0	0	0	0

Fordelingen på de ulike rammeområdene ser slik ut (netto utgift):

Tall i hele 1000 kr.	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Politikk og sentraladministrasjon	24 401	28 680	25 423	32 913	31 325	33 036	31 068
Oppvekst og kultur	98 442	103 463	104 729	108 845	107 952	107 966	107 966
Helse og omsorg	129 741	126 987	129 168	128 092	130 508	131 115	133 137
Eiendom og samfunn	23 821	21 920	22 027	22 521	21 488	20 806	19 587
Finans	-276 405	-281 050	-281 347	-292 371	-291 272	-292 922	-291 757
Netto	0	0	0	0	0	0	0

5. RAMMEOMRÅDENE

5.1 Politikk og sentraladministrasjon

Tall i hele 1000 kr.	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Nettoutgift	24 401	28 680	25 423	32 913	31 325	33 036	31 068

Økonomiske endringer 2016-2019

- Økte lønnskostnader hovedtillitsvalgte
- Økt møtegodtgjørelse med helårsvirkning fra 2016
- Økte utgifter til HIKT

Vedtatte tiltak

Tall i hele 1000 kr.	2016	2017	2018	2019
Folkeavstemning kommunestruktur	84	0	0	0
Lærlinger	59	276	420	276
Flomlys begge kirkene	0	50	0	0
Kirkelige fellesråd - vedlikehold orgel	0	50	0	0
Male kapellene Mo og Sand	116	0	0	0
Økning i driftsutgifter til Kirkelig fellesråd	250	0	0	0
By-regionprosjektet	200	150	0	0

Om rammeområdet

Rammeområdet omfatter råd og utvalg, stortings- og kommunevalg, rådmannskontoret, økonomikontoret, servicekontoret, fellesfunksjonene, revisjon, beredskap, HTV og HVO og kirkeformål.

Råd og utvalg

Dette ansvaret omfatter godtgjørelser til ordfører, varaordfører og utvalgsmedlemmer, reiseutgifter og servering på møtene.

Utfordringer 2016

- Det er økte lisenser, da det viser seg at det har vært betalt for færre lisenser enn vi har. I tillegg er det økte utgifter til lisenser ved bruk av ny politikerportal.
- Møtegodtgjørelsen ble høynet i 2015, da den er knyttet til ordførers godtgjøring som ble vedtatt økt.

Mål 2016

- Antall utvalgsmøter holdes på samme nivå som tidligere

Rådmann

Dette ansvaret omfatter rådmann, assisterende rådmann, hovedvernombudet og hovedtillitsvalgte.

Rådmannen har ansvaret for å følge opp de politiske vedtakene og sørge for at det politiske nivået i kommunen får nødvendig informasjon. Skal de politiske organene kunne fatte beslutninger på riktig grunnlag, er det viktig at alle etatene deltar i arbeidet. Rådmannen har nært samarbeid med ordfører. Rådmannen har fokus på den daglige driften i kommunen, bl.a. regnskaps- og budsjettarbeid, årsberetning og årsmelding, interkommunalt samarbeid, beredskap og personal.

Det er lagt inn økning i lønnsutgifter for hovedtillitsvalgt pga. 20 % økning frikjøp til Fagforbundet avd. 106. Videre er det en økning på 23 % til Utdanningsforbundet. Denne utgiften har tidligere vært knyttet til den skolen hvor hovedtillitsvalgte arbeider, den budsjetteres nå sentralt. Det er viktig for kommunen å ha tillitsvalgte som er med på å ivareta de ansattes medbestemmelsesrett.

Det er ett hovedvernombud i kommunen i 20 % stilling. Hovedvernombudet har en viktig rolle i form av å ivareta reglene rundt helse, miljø og sikkerhet i samarbeid med kommunens ledere og verneombud.

Da det kun er stortingsvalg/kommunevalg hvert annet år er det i 2016 ikke lagt inn kostnader til valg.

Utfordringer 2016

- Opprettholde kvalitativt gode tjenester ved reduksjoner
- Ha fokus på kommunens muligheter blant annet i forhold til å få økte inntekter og mer effektiv drift.

Mål 2016

- Drive prosessen i forbindelse med kommunestruktur
- Gjennomføre lokale lønnsforhandlinger første halvår 2016
- Sammen med kommunens etatsledere følge opp budsjettvedtak for 2016
- Eierskapsmelding 2016, jfr. vedtatt planstrategi

Odal økonomikontor

Kontoret er et vertskommunesamarbeid mellom Nord-Odal og Sør-Odal hvor Nord-Odal er vertskommune. Samarbeidet består av avdelingene regnskap, skatt, lønn og budsjett/økonomistyring. Det er 16,6 årsverk fordelt på 18 personer.

Økonomikontorets rolle er å være de kommunale virksomheters viktigste støttespiller i arbeidet med å utøve god økonomistyring. Økonomikontoret tilbyr og utfører et bredt spekter av tjenester for enhetsledere, etatsledere og rådmannen innenfor områdene lønn, regnskap, vederlag, pasientregnskap, skatt, fakturering, innfordring, budsjettering, finans, rapportering, utvikling av støtteverktøy, kursing og opplæring samt analyse- og prosjektoppgaver.

- Status og utfordringer

- En av utfordringene er å innarbeide like arbeidsrutiner for begge kommunene. Dette gjelder både interne rutiner på økonomikontoret, men også rutiner for enhetene.
 - Det er helt klart en utfordring å få de ansatte på kontoret til å arbeide på tvers av kommunene. Når dette er på plass vil sårbarheten innad i de ulike faggruppene bli betydelig redusert. Denne prosessen må det brukes tid på.
 - Regjeringen har for andre gang i 2015 foreslått at skatteoppkreverfunksjonen skal statliggjøres. Dette betyr at de 2,5 årsverkene som er på skatteavdelingen fjernes fra kommunen. Hvordan utfallet blir denne gangen, vet man ikke før statsbudsjettet vedtas i desember 2015.
- Mål for 2016
 - Få en samkjørt enhet som jobber på tvers av kommunene
 - Utarbeide rutiner både internt og mot enhetene i begge kommuner som er så like som mulig
 - Etter mange utskiftninger av ansatte i 2015 må det brukes en del tid og ressurser i 2016 på opplæring av disse.
 - Konsekvenser budsjett 2016
 - Det er ikke foreslått noen innsparinger i planperioden, men det er kun budsjettet med lønn til 2,5 årsverk på skatteavdelingen for 6 måneder fordi det i rammetilskuddet er gjort et trekk på grunn av forslaget om statliggjøringen av skatteoppkreverfunksjonen.

Servicekontoret

Det er i dag 6,2 stillinger på Servicekontoret. Noen av tjenesteområdene som skal dekkes er førstelinjen (besøk, telefon, epost og henvendelser via sosiale medier), service for interne brukere, journalføring og arkiv for hele kommunen, politisk sekretariat, personal, IKT, sosiale medier, hjemmeside, utleie av idrettshall/Milepelen/kommunale lokaler og utleie av kommunale boliger. Det er i tillegg mange mindre oppgaver som hver enkelt ansatt har.

Utfordringer 2016:

- Utfordringene er å opprettholde en førstelinje hvor:
 - kundene får god hjelp
 - enhetene får avlastning ved at kundene får løst sine oppgaver i førstelinjen

Nesten alle ansatte på servicekontoret har nå prosjektansvar/viktige roller i nye store prosjekter (eks. overgangen til fullelektronisk arkiv, nytt kvalitetsstyringsprogram, ny hjemmeside, prosjekt bredbånd Nord-Odal). Dette er både spennende og utfordrende, men medfører også utfordringer med å opprettholde ressursene til en fortsatt god førstelinje. Fullelektronisk arkiv forenkler mange prosesser i post og saksgangen i kommunen, men det forutsettes grundigere kontroller og oppfølging av de som jobber med journalføring og arkiv. Det vil derfor være behov for noe omorganisering i avdelingen, som vil føre til mindre ressurser i førstelinjen.

Mål 2016:

- Ferdigstille prosjektene og lage oppfølgingsrutiner
- Opprettholde en god førstelinje

Fellesfunksjonene

Dette ansvaret omfatter fellesutgifter i kommunen som kontormateriell, telefonsystemet, portoutgifter, linjeleie, kontingenter, lisenser, bedriftshelsetjenesten, service- og driftsavtaler, interkommunal arkivordning, konsulentttjenester, ulykkesforsikring, utgifter til Hedmark IKT, utgifter/inntekter vedrørende økonomisystemer og innfordring m.m.

Det er lagt inn en reduksjon i konsekvensjustert budsjett for 2016 på artene som gjelder porto og kontormateriell (papir). Overgangen til fullelektronisk arkiv vil føre til at en større del av korrespondansen foregår pr. mail. Det er også under planlegging bruk av SvarUt eller DigiPost. Det er foreløpig uavklart hvilke utgifter eller besparelser dette vil medføre.

Telefonutgifter og utgifter til drift av PC har til og med 2015 vært dekket av fellesfunksjonene. Fra 2016 er disse utgiftene overført til hver enkelt enhet. Det er imidlertid en økning totalt i konsekvensjustert budsjettet i forhold til 2015. Dette skyldes i hovedtrekk økte utgifter til HIKT.

Utfordringer 2016:

- Utfordringen er faste utgifter som er låst på avtaler, og som er helt nødvendig for å kunne utføre arbeidsoppgavene. Det gjør det vanskelig å finne tiltak som reduserer utgiftene.

Mål 2016

- Redusere utgiftene til porto og kontormateriell

Konsekvenser budsjett

- Budsjettet er lagt på et minimum, og det er ikke rom for uforutsette utgifter. Fellesfunksjonene dekker hele kommunen innenfor mange områder, og uforutsette utgifter vil forekomme.

Beredskap.

Beredskap er en viktig del av kommunens oppgaver som må synliggjøres. Det er ikke lagt inn særskilte tiltak i forbindelse med beredskap i 2016, men en videreføring av beredskapsanalyse og beredskapsplan vil fortsette i 2016.

Konsekvenser budsjett:

- Det er kun midler til det høyst nødvendige.

Kirkeformål

Nord-Odal kommune plikter i følge lovverket å bidra med midler til Kirkelig fellesråd. Fellesrådet har over tid hatt en stram økonomi. Dette førte blant annet til at det i 2014 ble innvilget ekstra midler. I 2015 ble overføringen redusert med kr. 150.000 i forhold til budsjettet for 2014. Kommunestyret har vedtatt at fellesrådet skal få en økning i overføringene i 2016 med 250 000 kr. som skal sees i sammenheng med sammenslutningen av fellesrådene i Nord- og Sør-Odal. Midlene skal benyttes til å sette sammen det nye fellesrådet, få oppgradert

nødvending programvare, telefonlinjer og andre praktiske elementer. For resten av planperioden er overføringene lagt på 2015-nivå.

Det gis et tilskudd på 116 000 kr i 2016 til maling av kapellene i Mo og Sand. Fellesrådet er også innvilget tilskudd til flomlys for begge kirkene og vedlikehold orgel (2017)

Nøkkeltall for rammeområdet

KOSTRA	Nord-Odal			Kostragr 10	Snitt Hedm.	Norge u/Oslo
	2012	2013	2014	2014		
Netto driftsutg. administrasjon og styring, kr. pr. innb.	4 677	4 653	4 776	3 993	4 562	4 258

5.2 Oppvekst og kultur

Tall i hele 1000 kr.	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Nettoutgift	98 442	103 463	104 729	108 845	107 952	107 966	107 966

Økonomiske endringer 2016-2019

- Drift av ny avdeling ved Sand barnehage, nedleggelse av Hamninga
- Helårsvirkning for stillinger kuttet i 2015 i skole og barnehage
- Lønns- og prisjustering Odal PPT og Odal barnevern (inkl. oppretting av feilbudsjettering i 2015)
- Økt overføring til kulturskolen pga. økt elevtall og lønnsøkning
- Økt refusjon fra/til andre kommuner pga. flere fosterhjemsbarn med bl.a. vedtak om spesialundervisning. Grunnskolesats betales i tillegg.
- Redusert inntekt barnehager pga. ny forskrift om redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid for 4 og 5-åringer (overført i ramma til kommunen med kr. 160 000 som komp. for foreldrebetaling og kr.54 000 som komp. for gratis kjernetid)
- Økte utgifter skoleskyss grunnet prisøkning fra 1.aug 2015 og ny læreplan i svømming
- Det er ikke lagt inn ressurser til ekstra time i naturfag for mellomtrinnet fra august 2016 (utgjør kr.77 000 høsten 2016)

Vedtatte tiltak

Tall i hele 1000 kr.	2016	2017	2018	2019
Redusere utgifter Feide	-75	-5	-3	-3
Redusere overføring annen kommune	-800	-800	-800	-800
60 % lærer fra 1.januar 2016 Sand	444	0	0	0
Redusere assistentressurs Sand s.skole	0	-280	-280	-280
Redusere driftsbudsjett Sand s.skole	-100	0	0	0
Redusere innkjøp inventar Sand sentralskole	-112	-112	-100	-100
Redusere assistentressurs Garvik 50 %	0	-133	-133	-133
Redusere driftsutgifter Garvik skole	-100	0	0	0
Redusere lønnsutgifter Garvik skole	-40	-40	-40	-40
Redusere driftsutgifter med kr.100 000	-100	0	0	0
Redusere vikarutgifter Nord-Odal u.skole	-200	-200	-200	-200
Redusere bemanning 20 % Møllerbakken bhg	-100	-100	-100	-100
Redusert bemanning fra 1.januar 2016 Knapper bhg	-133	-133	-133	-133
Reduksjon i bemanningen Sand barnehage	-898	-898	-898	-898
Tilskudd lag og foreninger	75	0	0	0
Utarbeide kulturminneplan	0	0	0	0
Bibliotek; innkjøp av selvbetjeningsautomat	65	0	0	0
Kutte inventar/utstyrposten bibliotek	-25	-25	-25	-25

Om rammeområdet

Etaten har ansvar for opplæring etter barnehagelov, opplæringslov og lov om voksenopplæring, samt yte tjenester i tråd med kulturloven og bibliotekloven. Etaten deltar i interkommunalt samarbeid med Odal barneverntjeneste, Odal pedagogisk psykologisk tjeneste, Odal kulturskole og Glåmdal interkommunale voksenopplæring.

Barnehagene

- Status og utfordringer
 - Kommunens 4 barnehager gir tilbud til alle barn det er søkt plass for innen fristen 1.mars, og som har rett til plass etter Lov om barnehager. Barnehagene foretar løpende opptak gjennom hele året. Behovet for plass i barnehage har økt kontinuerlig de siste to årene og det er særlig barn i 1-årsalderen dette berører. I forbindelse med bosetting av flyktninger i Nord-Odal kommune, ble det i høst gitt tilbud om barnehageplass til 1 flyktningbarn. Barna har rett til tospråklig hjelp i barnehagen. Dette innebærer utgifter til tospråklig assistent. Dette tilbudet har ikke vært gitt, men det har vært satt inn ekstra assistentressurs for 3 flyktningebarn i bhg forrige bhg-år.
 - 4 barnehagelærere fullfører videreutdanning i pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen. Studiet gir 30 studiepoeng og går ut 2015.
 - Sand barnehage, avd. Hamninga, flyttes til nåværende Helsestasjonslokaler fra våren 2016. Flytting av utendørs lekeapparater medfører en kostnad på ca.kr.100 000. I tillegg kommer utgifter til ordinær flytting. Endringen medfører muligheter for en mer effektiv utnyttelse av personalet og kompetansen i barnehagen som helhet. I tillegg spares utgiftene til leie av Hamninga.
 - Redusert foreldrebetaling som følge av ny forskrift pr.1.mai 2015, medfører nye arbeidsoppgaver for administrasjonen, samt mindre inntekter.

- Mål for neste år
 - Opprettholde full barnehagedekning etter flytting fra Hamninga til Sand barnehage.
 - Utrede framtidig barnehagestruktur for Nord-Odal kommune (Videreført tiltak fra 2015).
 - Delta i statlig satsing på kompetanseheving for barnehageansatte og fellestiltak kompetanseheving for Glåmdalen.

- Konsekvenser budsjett 2016
 - Stort sett ikke anledning til å sette inn vikar før etter 16 dagers fravær. Dette medfører stort press på ansatte for å unngå fravær.
 - Ingen mulighet for å sette inn ekstrahjelp til barn som har ekstra og særskilt behov. Klarer ikke gi tilbud om tospråklig opplæring i barnehagen innenfor tildelt ramme.

Skolene

- Status og utfordringer

Alle 3 skolene i Nord-Odal reduserte bemanningen våren og høsten 2014 og 2015, både med hensyn til lærerdekning og assistentdekning. Skolene har i flere år hatt ganske stabilt elevtall, kun med naturlige variasjoner i elevtall på trinnene. Nord-Odal ungdomsskole har inneværende skoleår en klasse mindre enn forrige skoleår. Valgfag er innført på alle 3 trinn i ungdomsskolen uten at det er bevilget midler i ramma til ungdomsskolen til dette.

Alle skolene har siste året hatt tilflytting av elever i fosterhjem med behov for særskilt oppfølging av både pedagog og assistent. Hjemkommunen refunderer stort sett utgiftene til dette så lenge det er fattet enkeltvedtak før elevene flyttes i fosterhjem. Dessverre er ikke alltid dette tilfelle. I tillegg har barnevernet plassert elever fra Nord-Odal i andre kommuner, noe som fører til økte overføringer til andre kommuner.

Ungdomsskolen har deltatt i pulje 1 i satsingen på ungdomstrinnet. Selve satsingen fortsetter ut 2017 og kommunen vil få bistand fra statlige utviklingsveiledere for å sikre videre utvikling og implementering av tiltak. Fylkesmannen i Hedmark er sterkt inne i satsingen og stiller krav til skoleeier med sikte på å bedre elevenes læringsutbytte. Statlig tilsyn på området forventes i 2016.

Barneskolene har også utfordringer knyttet til tilflyttede elever i foster- og beredskapshjem. Disse elevene har ofte store tilretteleggingsbehov i skolen med ekstra hjelp fra lærer og assistent. Nødvendig samarbeid med 1. og 2.linjetjenesten tar i tillegg mye tid for både skoleledelsen og andre ansatte. Det blir ekstra utfordrende når skolene samtidig må redusere voksentettheten.

Sand sentralskole gir opplæring til bosatte flyktningebarn og trenger tospråklig assistent i tillegg til lærere som underviser i grunnleggende norsk. Staten yter ingen økonomisk hjelp til skoler som tar imot flyktninger i grunnskolealder.

Det har vært gjort en stor innsats inneværende år for å utbedre nettilgangen for skolene. Alle HIKT-kommunene deltar i et stort IKT-prosjekt for både skolene og barnehagene. Prosjektet handler om samordning av program- og maskinvare så vel administrativt som faglig. Valg av skoleadministrativt og barnehageadministrativt program ble gjort des.2014 og fordrer kommunal investering. I tillegg kommer opplæring, lisenser og innkjøp av nødvendig maskinvare. Dette medfører økt behov for drifts- og investeringsmidler 4 år framover.

Inneværende skoleår deltar 9 lærere i den statlige satsingen på kompetanseheving for lærere. Lærerne tar videreutdanning i regning/matematikk, engelsk, naturfag og ledelse. Etaten ble tilført ekstra midler i 2015 for å kunne dekke de kommunale utgiftene som følger med. Disse er videreført i 2016.

Statsbudsjettet legger opp til en ekstra naturfagtime på mellomtrinnet i uka. Dette innebærer 4 uketimer med mer undervisning for Nord-Odal fra

høsten 2016. I rammeoverføringen til kommunen er det lagt inn 77 000 kr til dette, men disse midlene er ikke overført skolene.

- Mål for skolene 2016
 - Ta i bruk nytt skoleadministrativt program (Oppad).
 - Delta i statlig utviklingsarbeid med satsing på vurdering for læring.
 - Få bedre skår enn i 2014-15 på elevundersøkelsen og nasjonale prøver, samt eksamen 10.trinn.
 - Revidere Oppvekstplanen.
 - Fortsette med videreutdanning for inntil 10 lærere.
- Konsekvenser budsjett 2016
 - Større grupper i undervisningen, også spesialundervisningen, dvs. lavere lærertetthet.
 - Mindre hjelp til bosatte flyktningebarn i skolen.
 - Mindre innkjøp av undervisningsmateriell og lærebøker i 2016.
 - Lavere assistenttetthet. Flere barn må "dele" assistent når de har enkeltvedtak om dette.
 - Færre timer til spesialundervisning og undervisning i smågrupper
 - Mer bruk av IKT i undervisningen.

Kultur og bibliotek

- Status og utfordringer
 - Kulturkonsulenten har ansvar for kino, kulturhus, allmenn kultur og idrett, inkl. lag og foreninger. Det bør vurderes om dette også bør være en egen enhet, der kulturkonsulenten er enhetsleder for disse tjenestene.
 - Det har vært utfordrende å finne løsninger for kinodriften framover, bla. med hensyn til bemanning og kompetanse. Kulturkonsulenten har i samarbeid med de som har kjørt film i flere år, lagt om profilen og visningshyppigheten. Dette gjør at kinoen nå går i pluss og det ser ut til at kommunen etter hvert kan få litt inntekter på dette området.
 - Kulturhuset Milepelen fikk nytt amfi i 2014, men det er stort behov for å oppgradere lyd- og lysutstyr, skifte gardiner og utbedre fasilitetene.
 - Det er ikke funnet midler til dette i 2016. Det er et stort potensial for å øke leieinntektene for Milepelen, samt reklameinntekter, men det krever at vertskapsrollen utvikles og ivaretas på en bedre måte enn i dag. Kulturkonsulenten har tatt initiativ til et utviklingsarbeid på dette området.
 - Fylkesfinalen i UKM (Ungdommens kulturmønstring) gjennomføres i Milepelen april 2016. Fylkeskommunen dekker utgiftene til selve gjennomføringen.
 - Kommunen har mottatt midler fra fylket/stat til å lage en kulturminnevernplan. Dette er også vedtatt i planstrategi for 2017. Grunnet manglende kapasitet i etaten, må det leies inn ekstern kompetanse til denne jobben. Tildelte midler (ca.kr.200 000) må brukes til dette.
- Mål for 2016
 - Opprettholde besøkstallene i biblioteket

- Opprettholde nivået på utlånet
 - Klare å holde lørdagsåpent 1-2 ganger pr. mnd.
 - Tettere samarbeid mellom kultur og biblioteket
 - Utarbeide kulturminnevernplan
 - Kinodriften skal gi merinntekter
 - Avklare rutiner for vertskapsrollen i forbindelse med utleie Milepelen og idrettshallen
- Konsekvenser budsjettet 2016
 - Ingen vedlikeholdsmidler til biblioteket.
 - Ingen oppgradering av Milepelen teknisk

Nøkkeltall for rammeområdet

KOSTRA	Nord-Odal			Kostragr 10	Snitt Hedm.	Norge u/Oslo
	2012	2013	2014	2014		
Netto driftsutgifter pr. innbygger 1-5 år i kr.	111 202	112 980	135 504	122 527	130 403	128 579
Netto driftsutgifter til grunnskole pr. innb.	11 368	11 934	9 281	10 497	9 523	10 030
Netto driftsutg. skoleskyss	787	645	730	405	417	249
Netto driftsutgifter SFO	40	54	159	206	163	199
Utlån alle medier fra folkebibliotek pr innb.	4,6	4,4	4,6	4,5	5,0	5,0
Kommunalt driftstilskudd lag og foreninger	14 826	14 045	6 375	27 819	31 408	35 660

5.3 Helse og omsorg

Tall i hele 1000 kr.	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Nettoutgift	129 741	126 987	129 168	128 092	130 508	131 115	133 137

Økonomiske endringer 2016-2019

Den største endringen mellom 2014 og 2015 var at kommunal medfinansiering for innleggelse på sykehus som opphørte fra 2015.

Ved trygghetsboligene er det krav om heldøgntjenester for å få tilskudd til bygging. Det skisseres nå er ferdigstillelse i april 2017. Det er lagt inn i budsjettforslaget økning av stillinger tilsvarende 1 ansatt hele døgnet fra mai 2017.

Muligheten for omdisponering av personell ved hjemmetjenesten og sykehjemmet er mindre fordi bemanningen er redusert med tilsammen 6 årsverk i 2014 og 2015.

Utskrivningsklare pasienter skal gis et tilbud innen 2 timer med behov for kommunal hjelp enten ved sykehjem eller hjemmetjenesten. I 2014 betalte kommunen ca. 27.000, mens ingenting pr november 2015. Kommunen må sikre at pasientene må får ett forsvarlig tilbud ved utskrivning.

For 2016 er det i rammetilskuddet til kommunen lagt inn en styrking av helsestasjons- og skolehelsetjeneste med kr 500 000. Det ble gitt midler til 50 % ny stilling ved skolehelsetjenesten, men stillingen ble satt i bero på grunn av kommunes totale økonomiske situasjon. Psykisk helsetjeneste og rus er satt opp som et av innsatsområdene, men ikke spesifisert med beløp. Dette ligger i rammetilskuddet og utgjør 200 millioner på landsbasis. Kommunen har i 2014 og 2015 fått prosjektmidler til en prosjektstilling innen rusfeltet til dette området og det er gitt signaler om fortsettelse i 2016.

Vedtatte tiltak

Tall i hele 1000 kr.	2016	2017	2018	2019
Kommunalt asylmottak – nettoinntekt	-2022	-2022	-2022	0
Økning i egenbetaling hjej/ praktisk bistand	-80	-80	-80	-80
Kommunepsykolog 50 % samarbeid med annen kommune	246	325	325	325
Aktivitetsplikt for sosialhjelp	439	243	239	239
Reduksjon av støttekontakter	-80	-80	-80	-80

Om rammeområdet

Status og utfordringer

De ulike tjenester innen helse og omsorg blir utfordret av statlige ønsker og nye mål. Det er forventet at kommunen gjennomfører de nye innsats- og fokus områdene og følger opp de nye kravene.

Det er stadig flere sider innen pasientbehandling som skal dokumenteres nøye og planer settes opp. 4A – tvang/makt er et av disse områdene som krever tid og erfaring for å skrives tilfredsstillende. En større del av tjenesten brukes til vurdering av samtykkekompetanse, vedtak og oppfølging av tvangsvedtak eller ernæringsmessig status innen hjemmetjenesten og i sykehjemmene.

Det ble utarbeidet en omsorgsplan i 2010 som fokuserte på eldre og behov for trygghetsplasser. Målgruppen vil være personer som trenger tilsyn, med ikke medisinsk pleie slik som sykehjemmet tilbyr. Det forutsettes døgnkontinuerlig bemanning. Antall enheter er redusert fra 16 til 8 plasser. Tilbudet vil kunne gi enkelte av dagens sykehjemspasienter et bedre tilpasset tilbud og bedre mulighet til å bruke sykehjemmet til de aller dårligste pasientene. Kommunen vil få det manglende trinnet i omsorgstrappa og gi et best mulig tilbud til sine innbyggere med behov for hjelp. Det er varslet lovpålagt dagtilbud for hjemmeboende fra 2016, men lovkravet har ikke kommet. Dagsenter er planlagt som en del av det nye bygget.

Folkehelse er et innsatsområde hjemlet i lov om folkehelse fra 1. januar 2011. Loven krever at det skal tenkes helse i alle tiltak som blir planlagt og gjennomført i en kommune, fra utearealer, veier, møteplasser og til det som kjennetegner direkte helsetiltak.

Loven forutsetter at kommunene skal ha god oversikt over folkehelseindikatorer og igangsette tiltak for å bedre folkehelsen. Nord-Odal har mange områder hvor den kommer ut med svært dårlige resultater. For å få bedre oversikt over dette området har kommunen sammen med fylket og de andre kommunene i Glåmdalsregionen søkt om prosjektmidler. Svar på denne søknaden foreligger ikke enda. Kommunen er pålagt å igangsette tiltak innen disse områdene. Det er ikke utarbeidet en folkehelsemelding til kommunestyret for behandling, slik kravet i loven sier. I 2014 ble det etablert en frisklivssentral ved Idrettshallen ved hjelp av en 50 % stilling for fysioterapeut.

Kommunen har ansvar for miljørettet helsevern. Etter at Kongsvinger kommune sa opp avtalen fra 2013, har det ikke vært mulig å dekke dette området bra nok. Det arbeides med en annen løsning i regionen, men dette arbeidet er ikke avklart enda. Det er derfor ikke tilfredsstillende tjeneste innen dette område.

I 2014 og 2015 er det fremmet krav fra mange ansatte i forhold til 4 års regelen § 14-9 og etter 01.01.15 etter den nye paragrafen 14-4 a i Arbeidsmiljøloven. Dette innebærer økning av mange årsverk innen helse og omsorg. Mange av kravene er innarbeidet i eksisterende turnuser ved ledighet i stillinger og har medført mye arbeid. I dag er det fremdeles overtallighet og arbeidsstedene må klare å bruke de utvidelsene personalet har fått i sine stillinger til å dekke opp for ulike typer fravær.

Sykehjemsavdelingene

Nord-Odal og Solheim sykehjem er institusjoner for henholdsvis eldre og/eller demente pasienter. De siste årene har antall yngre pasienter økt og dette gir nye utfordringer for tjenesten. Sykehjemmene er et medisinsk behandlingstilbud, hvor det vektlegges høy faglig kvalitet på tjenesten til pasientene. Det er et økende krav til tekniske sykepleieprosedyrer og høyere krav til medisinsk behandling som før bare ble gitt på sykehus. Det gis tilbud om avlastnings- og langtidsopphold, samt korttidsplasser.

- Fokusområder:
 - ha et tjenestenivå som er tilpasset pasientens omsorgsbehov
 - ha gode informasjons-, kommunikasjons- og veiledningsrutiner for den enkelte pasient og dens pårørende
 - styrke kunnskaper om lindrende behandling og omsorg ved livets slutt
 - Styrke og videreutdanne personalet inne KOLS og diabetes
 - ha gode kunnskaper om næringsrik mat og om de ulike tiltak for å bedre dårlig ernæringsstatus
 - videreføre arbeidet med Liverpool Care Pathway som er et behandlingssystem i forhold til lindrende behandling
 - Sykehjemmene mottar gode tilbakemeldinger fra pårørende for omsorgen ved livets slutt og det betyr mye å fortsette den gode omsorgen både for pasient, pårørende og ansatte. Solheim sykehjem viser seg gang på gang å kunne roe pasienter som på grunn av demens er urolige og vandrende. Det er viktig å ha ulike tilbud i kommunen.
 - Solheim sykehjem er 14 år og mye av inventaret og utstyret har behov for utskifting og fornyelse.
- Konsekvenser budsjett 2016
 - Budsjettforslaget for 2016 innebærer fortsettelse av samme drift for sykehjemmet.

Hjemmetjenesten

- Status og utfordringer
 - 2015 har som vanlig vært et aktivt år for tjenesten.
 - Hjelp til morgenstell utøves fra kl. 08-12 hver dag og ofte enda senere i helgene. På hverdager bruker de fleste hjemmehjelperne 2-3 timer på hjelp til morgenstell i ukedagene. Tjenesten er i år redusert med et årsverk hjemmehjelp i Sand distrikt noe som medfører mindre tildeling av hjemmehjelpstjeneste. Standard er 2 timer hver 14 dag.
 - Det har vært press på sykehjems plasser hele året, men med korttidsrommene 2 stk. i Mo og bad i bruk i begge etasjer på NOS har vi klart det uten overliggerdøgn på sykehuset pr. oktober 2015.
 - Tjenesten har pleietrengende i hjemmene, som selv med hjelpemidler, er fysisk tunge brukere. Flere i personalgruppen har behov for tilrettelegging i forhold til egen helse. Dette er en stor utfordring for tjenesten.
 - Sykefraværet blant personalet har vært gjennomgående stort hele året ca.14 %. Tjenesten er preget av mye vikarbruk og lite kontinuitet noe som går utover kvaliteten.

- Sykepleierne bruker mye tid på medisiner, dosettlegging og samarbeid med fastlege/apotek. Det er likevel på dette området det foreligger mest avvik. For å forbedre denne tjenesten startet vi opp med Multidose for 28 brukere og håper på å utvide dette etter hvert.
- Det ble for 2015 fjernet 100 % hjemmehjelpsstilling. Dette har ført til at hjemmesykepleiedelen har fått flere morgenstell og dusjer som i noen tilfeller har forårsaket at pasienter har fått hjelp langt senere på dagen. Det har kommet klager fra pasienter i forhold til dette og at det er for mange ulike hjelpere. Store stillinger gir bedre kontinuitet. Man har delt opp store fagstillinger i mindre og gitt til ufaglærte for å imøtekomme AML §§ 14-9 og 14-4 A. Dette kan gå utover kvaliteten på tjenesten.
- Tjenesten har hatt lite ressurser til å utøve avlastning direkte i hjemmene, men i 2015 har man brukt 2 rom på sykehjemmet til avlastning kontinuerlig for 7 brukere. Dette er for pasienten gratis og merkes naturlig nok på sykehjemmets budsjett.
- Fokusområder
 - Å drive en forsvarlig, god nok tjeneste innen for den personalressursen og de økonomiske rammene som er. Jobber med å redusere avvik innen medisinadministrering.
- Konsekvenser budsjett 2016

Budsjettforslaget innebærer lik drift som for 2015. Det er lagt inn kjøp av kommunale biler til hjemmetjenesten istedenfor leasing, og det er vedtatt Mobil Omsorg for hjemmetjenesten som vil gi ansatte oppdatert informasjon om den enkelte pasient uansett hvor de er og mulighet for fortløpende rapportering.

Bokollektivene

Bokollektivene er kommunens organiserte botilbud til utviklingshemmede. Bokollektivenes tjenester faller inn under helse- og omsorgstjenesteloven, og tjenestetilbudet er i all hovedsak organisert rundt 28 leiligheter fordelt på 5 boenheter. Organiseringen gir en god mulighet for felleskap mellom brukerne og større grad av skreddersøm i tilbudet til den enkelte bruker.

- Status og utfordringer
 - Mange ansatte fra bokollektivene arbeider på dagtid ved NOAO flere dager i uken på grunn av tidligere nedskjæringer der (omorganisering av ressurser). Halmhaugen har fått noe økt bemanning på grunn av ressurskrevende bruker, i tillegg er den ene leiligheten omdisponert til barnebolig. Dette krever tettere bemanning. Småbruket har ansvaret for psykiatriboligene i Blåkløkkelia på kvelder, netter og helligdager og gir tjenester til brukere som bor utenfor bokollektivet. Møllerhuset ledsager brukere som jobber i det private.
 - Tjenesten er i endring, da flere av brukerne begynner å bli gamle og behovet for bistand blant disse øker. Det er flere unge som faller utenfor systemet fordi de ikke er ressurssterke nok til å takle samfunnets krav.
- Fokusområder

- opprettholde en etisk og faglig forsvarlig tjeneste.
 - fortsette å utvikle samarbeidet med NOAO.
 - bokollektivene skal yte mer bistand til brukere som bor utenfor bokollektiv.
 - utvikle samarbeidet mellom bokollektivene.
- Konsekvenser budsjett 2016
 - For bokollektivene innebærer budsjettet lik drift som i 2015.

NOAO (Nord Odal arbeids- og opplæringscenter)

NOAO er primært en arbeidsplass for psykisk utviklingshemmede. Dagsenteret skal bidra til økt livskvalitet hos brukerne, og utvikle arbeidsoppgaver som er tilpasset den enkelte. Her foregår aktiviteter som å produsere "hætækuler", strikking, toving, veving, sying og forming. Vedgruppa på Granerud produserer ved for salg og innebærer et tilbud med fysisk aktivitet. NOAO kjører mat til institusjonene og kommunehuset i kommunen, pluss kjører klesvask til og fra vaskeriet på NOS. NOAO holder også orden i garderoben for hjemmetjenesten, pluss tømmer papirsøppel i kommunehuset 2 ganger pr uke. NOAO samarbeider tett med bokollektivene om brukere og ressurser. Samarbeider også med Nipro. Enhetsleder har i tillegg til personal og faglig ansvar på NOAO, ansvar for støttekontaktordningen for psykisk utviklingshemmede, BPA og brukere som ikke bor i bokollektiv.

- Status og utfordringer
 - Per dags dato er 5,5 årsverk tilknyttet NOAO. Har ikke fått kuttet 0,6 årsverk i budsjett 2015 ennå. Har hatt langtidssykefravær, og dermed har det ikke blitt satt inn vikar ved alle ledige vakter. Dette resulterer i mer slitasje på personell, og brukerne får mindre bistand. Vanskelig å sy sammen en turnus med så få personer. Foreløpig holdes budsjettet. BPA for psykisk utviklingshemmede ut gjør til sammen 3,4 årsverk, hvorav 2 årsverk er faste stillinger, mens resterende 1,4 årsverk er oppdragsavtaler.
- Fokusområder
 - Å opprettholde kvaliteten på tjenestene, og bli enda flinkere på samarbeid med andre enheter innen kommunen.
 - Ha aktive brukere som tar i bruk og utvikler egne ressurser
 - Utvikle brukernes egen evne til mestring
 - Alle brukerne skal ha egne dags- og ukeplaner
 - Brukere som ikke er tilknyttet bokollektiv skal ha en aktiv IP, hvis ønskelig
 - Godt faglig samarbeid med bokollektivene
 - Ha et bredt sammensatt aktivitetstilbud og prøve å øke tilbudet innen uteaktiviteter
- Konsekvenser budsjett 2016
 - Det er foreslått en reduksjon av støttekontakter. Det er et ønske om at unge blir prioritert i tildelingen.

Psykisk helsetjeneste

Enheten gir et helhetlig og koordinert tilbud til mennesker med psykiske lidelser og til andre med ulike utfordringer innen psykisk helse. Tilbudet er tilpasset den enkeltes ressurser og ønsker. Enheten er organisert som en ambulansetjeneste for hjemmeboende personer og i et bokollektiv med 4 leiligheter. En trygghetsleilighet kan gi et botilbud for en kortere periode.

Det er dagtilbud hver torsdag i Th. Meyers Minde på Sand. Psykisk helsetjeneste jobber for at den enkelte skal ta i bruk og utvikle egne ressurser med det for øye å fungere mer selvstendig i egen hverdag. Mye av arbeidet rettes mot områder som rus, økonomi, boligetablering og utdanning. Gjennom et tverrfaglig og helhetlig tilbud skreddersyr tjenesten et tilpasset opplegg til hver enkelt bruker, hvor brukerne gis tid til å utvikle egen trygghet og forbedre egen livskvalitet. Det er fokus på personer med store behov på grunn av sammensatte lidelser med psykiske lidelser og rusproblematikk.

Psykisk helsetjeneste er et lavterskel tilbud samtidig som en større del av tjenesten, blir rettet mot personer med store og sammensatte behov. Etter reduksjon av 50 % stilling i 2014 og 100 % stilling i 2015 krever grundige prioriteringer i forhold til tildeling av tjenester og effekt av hjelp, som har blitt gitt.

- Status og utfordringer
 - Tjenesten har et økende antall henvisninger av brukere med sammensatte behov. Tjenesten er i en "sårbar situasjon" i krevende situasjoner, som betinger et godt samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Det stilles stadig høyere krav til kommunens rolle i arbeidet med brukergruppen. Dette tilsier at kompetansen må styrkes på flere områder og man må møte sentrale føringer som til enhver tid er under endring.
 - Ha fokus på fysisk aktivitet. Tjenesten har ett organisert tilbud om gåturer med opplevelser. I tillegg er det prioritert fysisk aktivitet på dagtilbudet som finner sted torsdager.
 - Det er faste møter med NAV om brukere med psykiske lidelser samtidig med rusproblematikk, og man ser dette som en styrke i arbeidet rundt og med brukeren.
 - Tjenesten representeres i fagteam i skole og barnehage og ser god effekt av tverrfaglig samarbeid.
 - Det er faste møter med Politiet, noe som bidrar til tettere samarbeid og dialog på tvers av ansvarsområder.
- Fokusområder
 - Fokus på å kvalitetssikre arbeidet rundt og med pasienten.
 - Fortsatt fokus på individuell plan.
 - Øke kompetanse på sammensatte lidelser rus og psykiatri.
 - Opprettholde tjenesten med samme lavterskel nivå.
 - Bruke motiverende intervju som metode i individuell oppfølging.

- Konsekvenser budsjett 2016
 - Lik drift som i 2015.

Helsetjenester

Kommunens helsetjenester omfatter miljørettet helsevern med kommuneoverlege, legesenter, helsestasjon, fysio - og ergoterapitjenester og helsetjenester ved Bruvoll fengsel.

Legekontoret organiserer kontor- og laboratorietjenester i en samlokalisering av kommunes privatpraktiserende leger. Helsestasjonen organiserer mye av sitt arbeid rundt barn og deres familier i form av helsekontroller, kostveiledning, foreldreveiledning, svangerskapskontroller, smittevern (inkl vaksinasjoner), skolehelsetjeneste m.m.

Samhandlingsreformen vektlegger at skolehelsetjenesten skal forebygge og hindre behov for tjenester framover. Skolehelsetjenesten har meget stor pågang av elever som trenger oppfølging, hvorav en del er arbeidskrevende tiltak. Mange familier har økt behov for råd og veiledning av helsesøster. Dette gjelder både på helsestasjonen og i skolehelsetjenesten. Mange barn opplever endrede familiestrukturer som belastende. Man ser en økende andel barn og foreldre som har behov for samtaler og veiledning om dette. I skolehelsetjenesten er det stadig flere barn med engstelse og angstproblematikk. Dette krever individuell oppfølging av barn, veiledning av foreldre og tverrfaglig samarbeid.

Ergo- og fysioterapitjenesten består av tre fysikalske institutter, samt kommunal ergoterapeut og to stillinger for fysioterapeut. Instituttene betjener i hovedsak den yrkesaktive delen av befolkningen, mens de kommunale terapeutene jobber med barn, eldre og funksjonshemmede. Ergoterapeuten jobber i hovedsak med hjelpemiddelformidling, tilrettelegging av omgivelser og har en viktig funksjon ved å hjelpe pasienter til å klare å bo hjemme. Tjenesten jobber i utstrakt grad tverrfaglig. Det er krav om rehabiliteringstjeneste i lovverket, mens kommunen ikke har spesielle ansatte eller "øremerkede" senger eller tiltak som definerer dette.

Glåmdal interkommunale legevakt ble etablert i 2014 med moderne lokaler, nødnett og hjelpepersonell.

Ved Fysio- og ergoterapi er det en idrettskoordinator (interkommunal stilling gjennom Glåmdal regionråd) som dekkes av kommunene i regionen i fellesskap.

Kommunen ligger høyt på Kostra fysioterapi private driftshjemler. Den kommunale fysioterapeuten har mange til fysikalsk behandling fra Bruvoll fengsel. De private behandler instituttene behandler en del fra Bruvoll fengsel og fra Synningom i tillegg.

- Fokusområder:
 - At barn og unge skal oppleve glede og mestring ved å være fysisk aktive, og derigjennom utvikle sine motoriske, kognitive og sosiale ferdigheter

- Bidra til en kostnadseffektivt og ressursbesparende omsorg ved å øke og/eller opprettholde brukernes funksjonsnivå og bedre deres livskvalitet
- Styrke det tverrfaglige arbeidet gjennom gode samarbeidsrutiner mellom kommunens ulike tjenester
- Gi et godt rehabiliteringstilbud
- Tidlig intervensjon i familier med behov for ekstra oppfølging.
- Gi veiledning og råd til familier med barn som har overvekt og fedme.
- Angstmestring hos barn og ungdom. Utarbeide tiltak / rutiner for helsestasjon- og skolehelsetjenesten.

NAV

- Status og utfordringer
 - Sosialtjenestens viktigste oppgave er å forebygge og bidra til å løse problemer. Gjennom veiledning og rådgiving gis brukere hjelp og støtte til alt fra å redusere eget forbruk til å avklare mulighetene for å øke egen inntjening gjennom å utnytte egne ressurser og muligheter.
 - NAV har to styringslinjer og ulike innsatsområder og svært omfattende rapporteringskrav er krevende for personalet.
 - Ny lov om aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere vil medføre økt behov for stilling til oppfølging av deltagere. Kommunens organisasjon har et felles ansvar for å legge til rette for passende aktiviteter. Selve ordningen krever mer omfattende saksbehandling og dokumentasjon
 - Stilling som gjeldsrådgiver sammen med Husbankens virkemidler som startlønn og bostøtte, har fungert meget bra. Det er mange familier som har fått hjelp til å unngå tvangssalg av hus og hjelp med gjeldsproblemer og forebygging av økonomiske problemer.
 - Antall personer med legemiddelaassistert rehabilitering (LAR) har gått ned fra 15 til 7. Flere har kommet seg ut av LAR etter stor hjelpeinnsats fra kommunen og spesialisthelsetjenesten. Kommunen har fått tilskudd til en stilling fra Fylkesmannen fra august 2014, 2015 og signaler om videreføring i 2015. Det arbeides utpreget tverrfaglig med spesialisthelsetjenesten, psykisk helsetjeneste og politiet.
 - Det er tatt inn til sammen 18 flyktninger i 2014 og 2015. Ny sak fremmes for kommunestyret i desember 2015.
 - Det var tilsyn på kvalifiseringsordning fra Fylkesmannen. Kommunen fikk mange avvik og de er nå lukket. Det er økende antall personer under ordningen som er arbeidsmessig krevende og det er få personer som er i stand til å nyttiggjøre seg tilbudet.
- Fokusområder
 - Gjøre brukere raskest mulig selvhjulpne
 - Tiltak rettet mot arbeid og aktivitetsplikten for sosialhjelpsmottakere
 - Forebygge problemer gjennom tidlige tiltak spesielt rettet mot unge

- Budsjettforslagets konsekvenser
NAV har fått økt hjelp til livsopphold(sosialhjelp) for 2016 etter at regnskapstallene viser at reduksjonen for 2015 ikke har vært mulig. Det er lagt inn midler til flyktninger, hvor deler må overføres til Oppvekstetaten for tjenester i barnehager og lærerressurser på skolene.
Det ligger inne 75 % stilling for start av aktivitetsplikt for sosialhjelp, men beregnet redusert sosialhjelp i 2017 og 2018. Hele kommunen har ett ansvar for å legge til rette for plasser, hvor vedkommende kan få aktiviteter for sosialhjelp.

Nøkkeltall for rammeområdet

KOSTRA	Nord-Odal			Kostragr 10	Snitt Hedm.	Norge u/Oslo
	2012	2013	2014			
NAV						
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger	1 646	1 866	1 926	1 515	2 272	1 906
Andelen sosialhj.mottakere i forhold til innbyggere	2,4	3,1	3,1	-	-	2,5
Årsverk i sosialtjenesten pr. 1000 innbygger	0,89	0,78	0,98	0,74	1,08	0,98
Brutto driftsutg. til økonomisk sosialhj. pr. mottaker	38 168	36 131	39 785	-	-	40 060
Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned	9 440	9 294	9 324	-	-	-
Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18-24 år	5,0	3,8	4,3	-	-	-
Pleie og omsorg						
Plasser i inst. i % av innbyggere over 80 år	16,3	18,3	18,8	16,9	17,9	18,4
Mottakere av hjemmetjenester pr. 1000 innb. 80 år og over	320	311	326	352	324	333
Andel plasser avsatt til rehabilitering/habilitering	-	1,8	3,5	6,9	9,5	7,7
Nto. dr.utg PLO i % av kommunens totale netto dr.utg	42,4	40,3	41,1	34,4	35,2	31,5
Nto. dr.utg pr. innb. i kr PLO	20 479	21 653	21 769	17 870	18 553	16 386
Utgifter pr beboerdøgn i institusjon (253)	2 399	2 614	2 799	3 024	3 060	-

5.4 Eiendom og samfunn

Tall i hele 1000 kr.	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Nettoutgift	23 821	21 920	22 027	22 521	21 488	20 806	19 587

Økonomiske endringer 2016-2019

- Helårsvirkning av kutt i renholdsstillinger i 2015
- Ytterligere reduksjon av renholdsårverk tilsvarende 77 % stilling
- Helårsvirkning av ny brannordning – endret vaktordning
- Midler til oppstart av prøveprosjekt busstilbud til og fra Eidsvoll
- Deltakelse i ByRegionprosjektet – spleiselag
- Midler til reguleringsplanarbeid – utvidelse Granerud industriområde
- En videreføring av stilling som næringskonsulent i økonomiplanperioden
- 3 vedlikeholdstiltak som vurderes som mindre kritiske utgår i 2016 – utover dette en videreføring av vedlikeholdsplanene både i drifts- og investeringsbudsjett
- Driftskonsekvenser av investeringsprosjekter i form av prosjektledelse og byggeledelse i egen regi.

Vedtatte tiltak

Tall i hele 1000 kr.	2016	2017	2018	2019
Markedsføring av kommunale boligtomter	30	0	0	0
Prøveprosjekt Bussforbindelse Nord-Odal - Eidsvoll	225	0	0	0
Regulering næringsområde	250	0	0	0
Helårsavtale Bruvoll fengsel	342	32	342	342
Strøm og lys ved gjestebrygga nedenfor Milepelen	30	0	0	0
Reduksjoner brannavdelingen.	-59	-59	-59	-59

Om rammeområdet

Eiendom og samfunn har ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunens eiendomsmasse, kommunens brannberedskap og forebyggende arbeid, kommunalteknisk forvaltning, landbruk og miljø. I tillegg har etaten en aktiv rolle innen samfunnsstrategi og næringsutvikling.

Renhold

- Status og utfordringer
 - Etter reduksjon av 0,5 årsverk i 2014 og ombygging / opprettelse av ny barnehage og flytting av avdelinger ved Thorvald Meyers Minde (TMM) har behovet for renhold økt. Utfordringene vil øke når det nå er planlagt ytterligere bruk av arealer i bygningen. Når avdelingen ikke rekker over alle gulvene tilstrekkelig hyppig, øker belastningen ettersom renholdet blir tyngre jo mer skitne gulvene er. Dette kan

medføre belastningsskader og økt sykefravær. Tidspresset på morgenen er fortsatt stort selv om renholderne begynner kl 6.00 for å klare morgenøkt etter ombyggingen. Kvaliteten på renholdet ved skolene er ikke god nok i henhold til anbefalt kvalitet ved NS Insta 800, men på grunn av mangel på tilstrekkelig med ressurser har kvalitetsnivået blitt redusert.

- Den største utfordringen er ved sykefravær og ferieavvikling, ettersom dette skaper større arbeidsbelastning for de som er på jobb, når det ikke kan settes inn vikar. Sykefraværet har økt, men dette er, jfr. tilbakemeldinger ikke jobbrelatert.
- Det er fortsatt ikke nok glanse-/gulvmaskiner. Budsjettsituasjonen er stram og det tar tid å bygge opp maskinparken over driftsbudsjettet.
- Mål for 2016
 - Holde sykefraværet lavt
 - Gjennomføre planlagt opplæring i NS Insta 800
 - Utføre kvalitet etter Insta 800
 - Hovedrenhold av bygg etter oppsatt årsplan
 - Innkjøp av flere maskiner
- Konsekvenser av budsjettet for 2016
 - En presset renholdsavdeling som er svært sårbar ved sykefravær og ved ferieavvikling, og en renholdsfrekvens som er på et minimum.

Drift

- Status og utfordringer
 - Avdelingen har 56 bygg på til sammen 47 000 m². I februar 2015 ble det gjennomført en omorganisering av avdelingen for å få til mer vedlikehold og økt fokus på effektiv byggdrifting. Arbeidsstokken føler de med ny organisering får brukt sin kompetanse bedre og at planlegging og gjennomføring av oppgaver blir bedre som følge av dette.
 - Avdelingen får fulgt opp sine investeringsprosjekter innen bygg/ Enøk på en grei måte i samarbeid med avdeling Landbruk og teknikk. Avtalen med fengselet er også viktig for at driftavdelingens ansatte skal få tid til å prioritere byggdrifting og byggvedlikehold fremfor gressklipping og serviceoppdrag for andre. Avdelingen ser med bekymring på planer om en økning i antall bygg og areal dersom det ikke følger med stillinger til drifting, vedlikehold og serviceoppgaver.
- Mål for 2016
 - Gjennomføre planlagte vedlikeholdstiltak.
 - Redusere vann- og energikostnadene gjennom tett oppfølging av anleggene. Ha god fokus på de områder hvor sparepotensialet er størst. Dette er:
 - ✓ Effektiv byggdrifting og enkle Enøk tiltak (gir reduserte energiutgifter).
 - ✓ Forebyggende vedlikehold (Reduserer risiko for større fremtidige utgifter).
 - ✓ Effektiv utnyttelse av bygningsmassen (Økte leieinntekter, redusert behov for nybygging).

- Konsekvenser av budsjettet for 2016.
 - Det er i 2016 lagt opp til å videreføre ny organiseringsstruktur da man ser at dette gir avdelingen bedre mulighet til å prioritere viktige oppgaver, som holder like verdiene som ligger i bygningsmassen og sikrer ett godt inneklima i byggene.

Brann

- Status og utfordringer
 - Antall utrykninger holder seg stabilt sammenlignet med 2014.
 - I 2015 har 1 brannkonstabel gjennomført grunnkurs og kjøreopplæring for utrykningskjøring kode 160, dette i henhold til opplæringsplanen.
 - Nytt nødnett har medført økte kostnader med utalmering og samband.
 - 8. september gjennomførte DSB tilsyn av brannvesenet. Rapporten etter tilsynet er foreløpig ikke mottatt.
 - Det har i 2015 blitt jobbet med nytt internkontrollsystem i kommunen, brannvesenet har hatt med en person i arbeidsgruppa.
 - Sentrale myndigheter har bestemt at 110 sentralen som i dag ligger på Elverum skal flyttes og samlokaliseres med politiets operasjonssentral, mest trolig blir det Hamar som blir valgt. Kostnadene ved flytting vil bli belastet kommunene.
- Mål for 2016
 - Videreføre opplæringsprogram for brannkonstabler i henhold til lovpålagte krav.
 - Opprettholde en akseptabel standard på brannvesenet.
 - Gjennomføre godt forebyggende arbeid og tilsyn for å redusere sannsynligheten for boligbranner
 - Selge mer kurs
 - Langsiktig øvelsesplan linket opp mot dimensjonerende hendelser i kommunens beredskapsanalyse
 - Bidra ved bosetting av flyktninger - opplæring

Landbruk og Teknisk forvaltning

- Status og utfordringer
 - Det er en stor strøm av henvendelser og søknader om gjennomføring av planer og tiltak som passerer gjennom enheten i løpet av året. Oppgavene spenner vidt og omfatter en rekke lovverk innen planlegging, jord- og skogbruk, vilt, miljø og friluftsliv, byggesak, kart- og oppmåling, oppfølging mindre avløpsanlegg og andre kommunaltekniske oppgaver. Saksbehandlingstida er innenfor lovpålagte tidsfrister og antall klagesaker er svært lavt.
 - I løpet av 2015 ble det gjennom digitalisering av eiendomsarkiv og overgang til fullelektronisk arkiv, lagt til rette for mer effektiv saksbehandling.
 - Endringer i plan- og bygingsloven har medført et økt behov for veiledning.
 - Det er utfordringer på kapasitet når det gjelder planleggingsaktiviteter som følge av at mye ressurser brukes på vedtatte investeringstiltak. Framdriften på kommunedelplan Sand og kommuneplanens samfunnsdel ligger således etter.

- Det er etablert en tverrfaglig arbeidsgruppe for videre utvikling av Sand sentrum for å følge opp effektene av sentrumsprosjektet.
- For å sikre tilflytting og utvikling av nye arbeidsplasser er det viktig at det er muligheter for ny etablering på Granerud og at det er et visst tilbud av næringslokaler og utleieleiligheter. Per i dag er tilbudet dårlig.
- Det arbeides for å bedre kollektivtilbudet mot Eidsvoll.

- Mål for 2016
 - Videreføre og styrke næringslivssatsingen både gjennom profilering, oppsøkende virksomhet og aktiv satsing overfor etablerte og potensielle nye næringsaktører.
 - Styrke kontaktflaten mot Gardermoregionen/Osloregionen gjennom aktiv satsing samt delta aktiv i regionsatsinga gjennom ByRegionprosjektet.
 - Gjennomføre bredbåndsprosjektet.
 - Kommunedelplan sentrum – videreføring av sentrumsprosjektet.
 - Oppstart kommuneplan – samfunnsdel.
 - Oppfølging vindkraft – påvirke arbeidet med detaljplan.
 - Regulering av nye næringsarealer (om tiltaket blir vedtatt)
 - Gjennomføre forprosjekt og utbygging av vedtatte tiltak i investeringsbudsjettet.
 - Saksbehandlingstid innenfor lovbestemte tidsfrister

- Konsekvenser av budsjettet for 2016
 - Det legges fram et meget stramt budsjett og enheten er svært sårbar ved sykefravær.

Nøkkeltall for rammeområdet

KOSTRA	Nord-Odal			Kostragr 10	Snitt Hedm.	Norge u/Oslo
	2012	2013	2014	2014		
Brann- og ulykkesvern						
Antall utrykninger pr. 1000 innb.	5,6	7,6	4,5	-	5,6	2,7
Nto.dr.utg pr. innb. i kr.	447	617	716	656	756	756
Årsverk i brann- og ulykkesvern pr. 1000 innb.	0,42	0,43	0,59	-	0,73	0,73
Kommunalteknikk						
Nto dr.utg til fysisk planlegging pr. innb. (301,302,303)	267	247	332	305	343	340
Andel søkn. om tiltak der kommunen har overskredet lovpålagt s	0	2	0	0	11	8
Landbruk og miljø						
Produktivt skogareal	388 909	388 891	388 886	-	-	-
Jordbruksareal i drift	23 405	23 339	22 976	-	-	-
Jordbruksbedrifter	117	114	110	-	-	-
Jordbruksbedrifter med husdyr	46	47	41	-	-	-
Nto dr.utg til landbr.forvaltn og landbr.basert næringsutv.	1 519	1 474	1 598	-	-	-
Drift						
Nto.dr.utg ekskl. avskr. i kr. pr. innb. komm. veger og gater	278	329	276	570	697	608
Kommunalt tilskudd i kr pr. km privat vei*	7 500	7 000	8 750	5 620	4 463	5 419
Utg. til vedl.holdsakt. i kommunal eiendomsforv. pr. kvadratmeter	28	38	42	89	70	80
Utgifter til driftsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per m	598	635	621	481	495	500
Energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per m ²	141	156	144	101	111	102
Andel av energikostnader i komm. eiendomsforv. brukt på fjernvar	-	24	29	4	13	6

*Gjelder Solør-Odalsvegen og Overåsvegen

5.5 Finans

Tall i hele 1000 kr.	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Nettoutgift	-276 405	-281 050	-281 347	-292 371	-291 272	-292 922	-291 757

Økonomiske endringer 2016-2019

- Forutsetninger fra Regjeringens "grønne hefte" lagt til grunn
- Lav flytende rente
- Økte avdragsutgifter pga. avdragsfritt lån som utløper i januar 2017
- Forutsatt eiendomsskatteinntekter på vindmøller fra 2017
- Retaksering eiendomsskatt
- Bruk av disposisjonsfond for å saldere budsjettet det første året i 2016

Vedtatte tiltak

Tall i hele 1000 kr.	2016	2017	2018	2019
Retaksering eiendomsskatt	1 680	-9 807	-9 807	-9 807
Bruk av ubrukke lånemidler	-300	-1 300	-1 300	-1 300
Bruk/avsetning disp.fond	-8 815	2 014	-654	-147
Nedjustert rentesats	-400	-550	-530	-510
Økte overføringer - innbyggertilskudd	-751	-1 229	-1 912	-2 459

Om rammeområdet

Rammeområdet omfatter skatt på inntekt/formue, eiendomsskatt, rammeoverføringer, statstilskudd, pensjonskostnader, utbytte/eieruttak, interne finansieringstransaksjoner samt renter og avdrag.

Skatt på inntekt/formue

Regjeringens anslag er lagt til grunn i hele planperioden.

Eiendomsskatt

Alle eiendommer skal i løpet av 2016 retakseres.

Statstilskudd

Kommunen mottar hvert år kompensasjonstilskudd for skolebygg og sykehjem fra Husbanken. Dette er tilskudd som skal dekke deler av renter kommunen har på lån brukt til bygging/rehabilitering av skole- og sykehjemsbygg.

Pensjonskostnader

Premieinnbetalingene og regnskapsføringen av pensjon følger to ulike regelverk. På en enkel måte kan man si at forskjellen mellom det som skal betales og det som skal regnskapsføres er det premieavvik kan defineres som. Dersom dette er positivt skal det inntektsføres. Er det negativt skal det utgiftsføres. Dette systemet kan føre til store variasjoner i regnskapet over tid. Et positivt

premieavvik skal utgiftsføres de kommende år. Her har prinsippene endret seg fra innføringen i 2002. Premieavvik fra 2002 til 2010 utgiftsføres over 15 år, premieavvik fra 2011-2013 over 10 år og fra 2014 over 7 år. Fra 2002-2014 har Nord-Odal et akkumulert premieavvik på 39 mill. kroner som må utgiftsføres de kommende år.

Basert på KLP og SPK sine beregninger forventes det i 2016 et positivt premieavvik inkl. arbeidsgiveravgift på 10,7 mill. kroner som skal inntektsføres. I tillegg skal amortisering av tidligere års premieavvik utgiftsføres. Dette utgjør ca 5,1 mill. kroner inkl. arbeidsgiveravgift. Dette gir en netto inntekt på 5,6 mill. kroner. I forhold til 2015 er dette en økning på 0,6 mill. kroner.

Utbytte/eieruttak

Kommunen mottar hvert år utbytte fra Eidsiva og Kommuneskogen. Budsjettert utbytte fra kommuneskogen er overført til rammeområde Eiendom og samfunn.

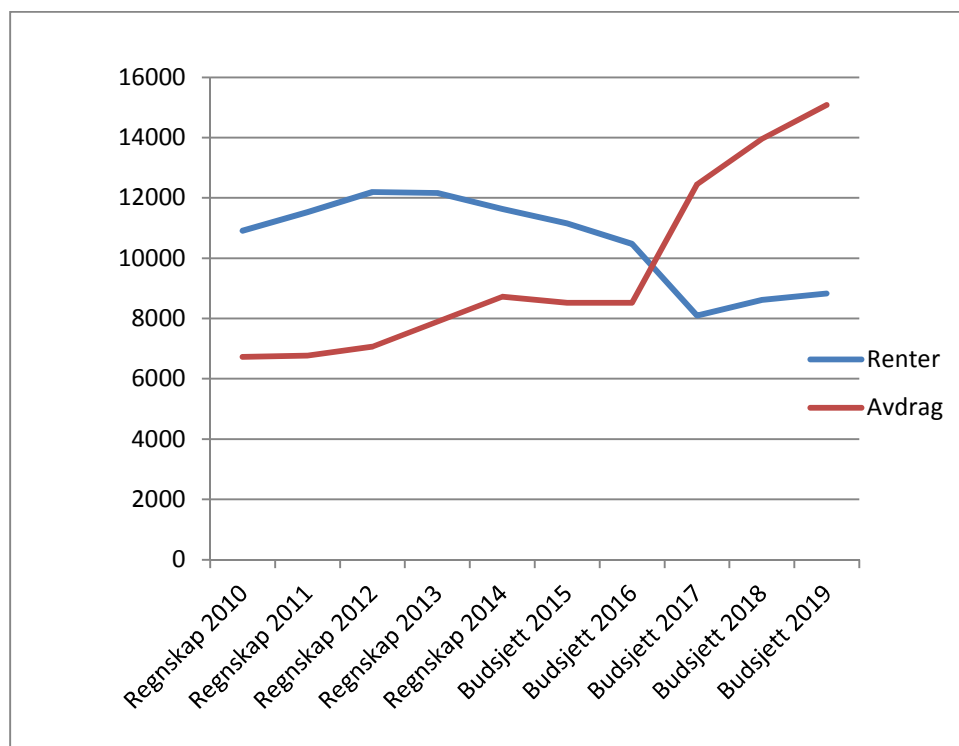
Renter og avdrag

Det er for planperioden 2016-2019 forventet fortsatt lave renter på de lån som har løpende renteavtale. Rentesatsen er derfor satt til 1,8 % i hele planperioden.

Kommunen har to lån som er avdragsfrie. Når disse avtalene utløper i 2016/2017 må det betales avdrag. Det utgjør ca. 2,5 mill. kroner som er hensyntatt i økonomiplanen fra 2017.

Nord-Odal kommune har mye ubrukte lånemidler. Disse forutsettes brukt opp på investeringer i 2016. For resten av planperioden er det forutsatt nye låneopptak på de investeringer som foreslås.

Grafen nedenfor viser utviklingen i rente- og avdragsutgiftene de siste 5 år og alle årene i økonomiplanperioden.

Den store økningen i avdragsutgifter og nedgangen i renteutgiftene fra 2016 til 2017 skyldes avdragsfrie lån med rentebinding som utgår i 2016/2017. Rentesatsen går ned fra 4,65 % til 1,8 % i 2017 og kommunen skal begynne å betale avdrag fra samme tidspunkt.

Interne finansieringstransaksjoner

Her budsjetteres avskrivninger og bruk/avsetninger fond. Det har vært store utfordringer med å få saldert budsjettet for alle årene i økonomiplanperioden. Derfor er det foreslått bruk av disposisjonsfond for å saldere budsjettet i 2016, 2018 og 2019 mens det er foreslått å avsette til fondet i 2018.

Nøkkeltall for rammeområdet

KOSTRA	Nord-Odal			Kostragr 10	Snitt Hedm. 2014	Norge u/Oslo
	2012	2013	2014			
Brutto dr.res i % av brutto dr. innt.	5,8	1,1	4,8	1,1	0,6	1,3
Netto lånegjeld i kr. pr. innb.	53 161	58 954	61 317	46 531	55 216	58 160
Frie inntekter i kr. pr. innb.	49 144	51 391	52 750	48 599	49 052	48 610

6. INVESTERINGER

Kommunestyret har vedtatt følgende investeringer i planperioden:

Budsjettskjema 2B Investeringsbudsjett (tall i hele 1000 kr)	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Til investeringer i anleggsmidler	17 036	46 846	14 518	66 355	51 871	29 939	6 694
<i>Fordelt slik:</i>							
Nye steds/infotavler	100	50	50	50	50	50	50
Nytt SD-anlegg (sentral driftsstyring) NOS				50	250		
Mobil omsorg				180			
Gjenvinning av varme fra kjøling NOS		558	558	183			
Oppgr. Fullelektronisk arkiv	137	569	569	200			
Utredning barnehagestruktur		200	200	200			
Utskifting av nødlys til skilt				200			
Oppgradering sykesignal NOS				244			
Ikt-grunnskole	637	313	313	250	219	219	219
Nye datasystemer		363	100	263			
Sentrumspr. adkomst ny inngang adm.hus		329	0	335			
Nytt bank/bibliotek/leilighetsbygg				350	14 300	14 300	
Digitalt eiendomsarkiv	53	1 313	1 313	363			
Nye elektrokjeler fyrrrom skolene i Mo				400			
Vognrom Sand barnehage				413			
Ombygging Gardvik skole - større klasserom				425			
Oppgradering Berganshallen		972	226	770			
Sentrumspr. ny parkeringsplass adm.hus		1 084	188	1 076			
Vegvedlikehold jfr vedtatt vedlikeholdsplan				1 625	1 625	625	
Ombygging/oppgradering av lokaler Eiendom og samfunn				1 925			
Innkjøp av biler hjemmetejensten				2 850			
Boliger for utleie		3 000	0	3 000	9 000	6 000	6 000
TMM egne lokaler		313	0	3 113			
Torget - sentrumsprosjektet	335	5 300	0		5 935		
TMM Næringslokaler - utleie	218	7 856	500	0	0		
Ombygging Milepelen 26 rom, fullverdig konsept				14 400	4 800		
Trygghetsboliger	505	10 000	800	22 750	11 000		
Kjøp av ny feiebil					350		
Administrasjonshuset - enøk					394		
Ombygging Milepelen, oppgradering eksisterende motellfløy					1 127		
Inngang adm. huset		1 079	0		1 196		
Ombygging Milepelen, lagertilbygg kjøkken						495	
Enøk-plan 2019 - varmpumper kulturhus Milepelen							225
Sentr.pr oppgr. av omr mellom Sand gml k.hus og Milepelen							200
Videre ombygging av administrasjonshuset						8 250	
Sprinkleranlegg kirkene					1 625		
Enøk-tiltak Mo kirke				200			
Nytt gjerde ved Sand kirke				156			
Diverse tomtesalg	15						
Tannklinikk	22						
Milepelen oppgradering	43	0	54				
Fartshuper/Gatelys Johanrudsvegen	44	94	240				
Garvikåsen boligområde	52						
Magasinvn. 7 ombygging	85	640	0				
Tilgjengelighetskrav skolene i Mo	93						
Halmhaugen boligområde	167						
Solavskjerming u.skolen	198						
Gatenavnskilt/adressering	204	100	100				
Utskiftning gatelys Høbråten	214						
Garderobes Hjemmetjenesten	226						
Gang/sykkelveg Milepelen	290						
Lydskjerming legesenter/psykiatriavd.	299	0	145				
Milepelen Amfi	304						
Asfaltering gang/sykkelstier	343						
Uglevn. 43/48 innv. Oppgradering	374						
Heis Milepelen	377						
Datainfrastr. Kommunehuset	417						
Inventar kommunehuset	441						
Isolering tak u.skolen - enøk	571						
Trafikksikkerhetstilt. Sand sentrum	607	0	81				
TMM psykisk helse	656						
Ny avd. Sand barnehage	736						
Utredning interkomm. Samarbeid	847						
Telefoni	971						

Økonomiplan 2016-2019 - årsbudsjett 2016

Budsjettskjema 2B Investeringsbudsjett (tall i hele 1000 kr)	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
TMM NOAO	1 161						
Prestebolig	2 255						
Ombygging kontorer økonomienheten	3 039						
Diverse kjøp av eiendom		0	15				
Nytt parkeringsområde Sand sentrum			0	250			
Kjøp av næringseiendom			0	350			
Kunstgressbane Korsholen			35	0			
Solavskjerming Sand sentralskole			125	235			
Innkjøp utstyr HO			153	106			
Trådløst nett på sykehjemmet			155	155			
Kirkelig fellesråd - kjøp av gressklippere			160	128			
Innkjøp GPS			188	180			
Renholdsmaskiner			200	200			
Grusbane ungdomsskolen			250	250	166		
Trautskogen kapell - nytt tak			265	265			
Oppgradering Uglevn. 46,48,50			363	363			
Utbygging Motell Milepelen - forprosjekt			500	500			
Trautskogen - Nytt uthus			500	650			
Mobil Trautskogen			1 000	1 100			
Rehab. Kulvert under Sand sentrum			1 772	1 772			
Sand kirke, lager/kontor			2 100	2 100			
Kunstgressbane Dalen			4 947	0	8 750		
Utredning rulleskøytebane på Prestberget					250		
Flyktningemottak NTMM					1 218		
Oppgradering servicekontoret				100			
Kjøp av bil NOAO				362			

Finansiering av investeringene er vedtatt på følgende måte:

Budsjettskjema 2A Investeringsbudsjett (tall i hele 1000 kr)	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Investeringer i anleggsmidler	17 036	46 846	14 518	66 355	51 871	29 939	6 694
Utlån og forskutteringer	3 126	3 000	15 487	12 000	12 000	12 000	12 000
Kjøp av aksjer og andeler	1 048	1 190	1 190	1 200	1 250	1 300	1 350
Avdrag på utlån	1 439	1 440	1 440	2 000	2 480	2 960	3 440
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	5 085	0	387	0	2 500	2 912	0
Årets finansieringsbehov	27 734	52 476	33 022	81 555	70 101	49 111	23 484
<i>Finansiert slik:</i>							
Bruk av lånemidler	-16 692	-41 596	-28 090	-67 744	-49 712	-40 110	-18 555
Nytt låneopptak startlån	0		-5 000	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000
Ubrukte lånemidler startlån	-3 126	-3 000	-10 487	0	0	0	0
Nytt låneopptak investeringer	0	-22 596	0	-31 744	-37 712	-28 110	-6 555
Ubrukte lånemidler investeringer	-8 566	-16 000	-12 603	-24 000	0		
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-388	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til investeringer	-272	-1 329	-387	0	0	-2 912	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-2 351	-4 082	-1 433	-9 271	-4 459	-1 829	-139
Mottatte avdrag utlån og refusjoner	-4 492	-4 279	-1 440	-3 340	-14 680	-2 960	-3 440
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0	0
Sum eksternt finansiering	-24 195	-51 286	-31 350	-80 355	-68 851	-47 811	-22 134
Overført fra driftsbudsjettet	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års utdisponert	-1 689	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-1 850	-1 190	-1 672	-1 200	-1 250	-1 300	-1 350
Sum finansiering	-27 734	-52 476	-33 022	-81 555	-70 101	-49 111	-23 484
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0	0

Forklaring til de foreslåtte investeringene

Oppgraderinger mot fullelektronisk arkiv (2016)

Ferdigstillelse av Fase 4. Innføringen bidrar til et best ønsket rasjonalisering og kvalitetssikring av dokumentkjeden.

IKT-grunnskole (2016-2019)

Fullføre prosjektet for å komme i gang med Feide-prosjekt. Tiltaket innebærer innkjøp av ny maskinvare og programvare samt administrativt system til skolene og barnehagene. Det siste inngår i HIKT sitt prosjekt om felles programvare for alle HIKT kommunene.

Utredning barnehagestruktur (2016)

Utrede framtidig barnehagestruktur og kapasitetsbehov i Nord-Odal Små barnehager er kostnadskrevende. Det må derfor vurderes tiltak for å få en mer kostnadseffektiv barnehagedrift i kommunen.

Dette prosjektet er opprinnelig vedtatt i 2015, men av kapasitetsmessige hensyn må det flyttes til 2016.

Vognrom Sand barnehage (2016)

Hamninga opphører som barnehage våren 2016 og barn og ansatte overføres til ny avdeling i Sand barnehage i nåværende helsestasjonslokaler etter oppussing. Hamninga har småbarnsavdelinger, dvs. barn 1-3 år. Disse barna har vogner i barnehagen som de sover i. Vognene trenger oppbevaringsrom som er fritt for mus og har temperatur over 0 grader. Det er derfor et behov for et nytt frittstående isolert bygg for å dekke dette behovet.

Ombygging Gardvik skole – større klasserom (2016)

Det er behov for å utvide klasserom slik at det blir plass til større grupper. Dette vil gi utslag i redusert lærertetthet.

Nytt turnusprogram (2016)

Nytt turnusprogram som opprinnelig var budsjettert i 2015, men av kapasitetsgrunner må overføres til 2016.

Mobil omsorg (2016)

Innkjøp av program og prosjektbistand/fagtekniske tjenester samt kjøp av iPad til hjemmetjenesten. Dette vil forenkle rapportering og jobben til de ansatte i hjemmetjenesten.

Innkjøp av biler til hjemmetjenesten (2016)

Leasingavtalene på de bilene hjemmetjenesten har nå har utløpt og beregninger viser at det er mer lønnsomt å kjøpe enn å leie. Det kjøpes inn 8 biler med grønne skilter og 1 med hvite. De bilene med grønne skilter gir momskompensasjon på utgiftene.

Trygghetsboliger (2016-2017)

Kjøp av 8 stk trygghetsboliger og dagsenter. Hver bolig er på ca. 33 m² - området til dagsenteret er på ca. 77 m². Det er regnet at tilskuddet for hver bolig er på 1,3 mill. kroner og tilskuddet fra dagsenter er på 0,6 mill. kroner.

Dette var opprinnelig budsjettert i 2015, men pga. forsinkelser blir det ett års forskyvning.

Oppgradering sykesignal NOS (2016)

Et nødvendig behov for å oppgradere det sykeanlegget som er på NOS i dag. Det er 11 år gammelt og de er vanskelig å få tak i reservedeler.

Sentrumsprosjekt – Torget (2016)

Prosjektet ble vedtatt i 2104, men utførelsen utsatt for å kunne tilpasse planene til nytt bank-/biblioteksbygg. Tiltaket må gjennomføres i 2016 for å utløse tilskudd fra fylkeskommunen.

Digitalisering av eiendomsarkivet (2016)

Pågående prosjekt som avsluttes i 2016

Sentrumsprosjekt – Ny inngang administrasjonshuset (2017)

Det var budsjettert med forprosjektering i 2014 med bygging i 2015. Dette har enda ikke startet og forskyves til 2017 som følge av utsettelse av prosjekt Torget og tiltak Bunesvegen og ny parkeringsplass. Prosjektet omfatter kun nytt inngangsparti.

Ombygging TMM – egne lokaler (2016)

Videreføring og omdefinering av prosjekt "trapp Sand barnehage". Innebærer at TMM blir tatt fullt i bruk med inkludert ny småbarnsavdeling og at leie av Hamninga kan avsluttes.

Sentrumsprosjekt - Nye steds-/infotavler (2016-2019)

Videreføring av vedtak gjort i 2014 og 2015. Målet er å få til en enhetlig skilting i Sand sentrum basert på en felles, ny skiltdesign for informasjons/opplysningstavler. Dette gjelder f.eks. utskifting av informasjonstavlene ved Milepelen, Nord-Odal sykehjem og Thorvald Meyers Minde/NOAO. Målet er også at nye skilt skal følge samme design seinere for hele kommunen.

Administrasjonshuset – ENØK (2017)

Varmepumpeløsninger i administrasjonshuset som gir bedre styring av vannbåren varme. Er i henhold til enøkplan.

Gjennvinning av varme fra kjøling NOS – ENØK (2016)

Tiltaket er igangsatt i 2015, men pga. prøvedriftsperiode før overtakelse vil det slutføres i 2016.

Sentrumsprosjekt – ny atkomst administrasjonshuset (2016)

Overgang mellom ny parkering og inngang til administrasjonshuset skal ha en god tilgjengelighet/universell utforming. Det vil også være behov for opparbeiding av grøntanlegg etter anleggsarbeid.

Nytt bank-/biblioteks-/leilighetsbygg (2016-2019)

Forprosjektet er vedtatt i 2015 og dette videreføres i 2016. Selve byggingen er ment skje i 2017-2018. Kostnadsoverslaget er usikkert og kan bli endret etter at forprosjektet er ferdig.

Enøk-plan 2019 – varmpumper kulturhus Milepelen (2019)

Ihht enøktaksplan skal det i 2019 installeres luft til luft varmpumper som tar grunnvarme i storsal, galleri og vestibyle.

Nye elektrokjeler fyrrom skolene i Mo (2016)

2 elektrokjeler fra 1983 som tar spisslast oppvarming på skolene og i idrettshallen i Mo. En kjel satt ut av drift pga. brukk i elektrodestaver. Kritisk for oppvarming dersom kjel nr. 2 også faller ut. Det antas at nye elektrokjeler vil være med energieffektive, dvs. det vil være en enøkgevinst i dette tiltaket.

Nytt SD-anlegg (sentral driftsstyring) NOS (2016-2017)

SD-anlegg styrer all varme og ventilasjon ved NOS. Det produseres ikke reservedeler til denne type anlegg lenger, slik at man risikerer lengre stopp i tekniske anlegg dersom noen komponenter bryter sammen. Det er ønskelig å bruke en konsulent i 2016 for å utrede alternativer for å finne en rimelig løsning.

Ombygging/oppgradering av lokaler Eiendom og samfunn (2016)

I økonomiplan 2015-2018 var det planlagt ombygging av kommunehuset i 2016. Det forslås at dette prosjektet splittes slik at oppgradering og ombygging av lokalene i 2. etg der Eiendom og samfunn er lokalisert foretas i 2016 mens resten av tiltaket tas senere.

Vegvedlikehold jfr. vedtatt vedlikeholdsplan (2016-2018)

Rehabilitering veger i byggefelt i 2016-2017. Sammenhengene rehabilitering av vegnett i ett byggefelt som omfatter utbedring av bæreevne, bedre overvannshåndtering og nytt toppdekke. I tillegg skal Sentrumsvegen utbedres i 2018.

Utskifting av nødlys til skilt (2016)

Nødlys har en sikkerhetsfunksjon som skal sikre hurtig rømning av bygg. En overgang til skilt krever prosjektering og brannteknisk konsulent må involveres.

Sentrumsprosjekt – oppgradering av området mellom Sand gml. kommunehus og Milepelen (2019)

Det er planer om å oppruste området i tråd med mulighetsstudien og som resultat av omlegging til rundkjøring i krysset Sentrumsvegen/Bunesvegen. Midlertidig parkering er etablert.

Sentrumsprosjekt – ny parkeringsplass nord for administrasjonshuset (2016)

Prosjektet må sees i sammenheng med prosjekt "ny atkomst administrasjonshuset". Forprosjektering er under arbeid. Statens vegvesen har satt av 7 millioner i handlingsplanen som bl.a. annet dekker sentrumstiltak/trafikknutepunkt. Målet er å få flyttet og oppgradert dagens bussholdeplass. Når dette er gjort vil det være nødvendig å opparbeide eksisterende bussholdeplass til parkeringsplass, noe kommunen må finansiere.

Bygge/kjøpe boliger for utleie (2016-2019)

Det ble kjøpt en leilighet i 2015 på Syverstuen boligområdet. Leiligheten er under bygging og forventes ferdig første halvår 2016. Det var opprinnelig forutsatt en bolig 2015, 4 i 2016 og 2 i 17 og 18. Dette er forskjøvet med ett år. Antall leiligheter i 2016 oppjusteres til 2 basert på leie fremfor bygging. Forutsatt husleie på kr 8000/mnd med halvårsvirkning i byggeår og helårsvirkning året etter foreslått byggeår. Det er ikke momskompensasjon på ordinære utleieboliger. Avhengig av uleieformål vil det kunne være mulig med

husbanktilskudd. Dette er forutsatt 40 % tilskudd fra Husbanken for den ene leiligheten på Syverstuen boligfelt. Forøvrig er husbanktilskudd ikke lagt inn i tiltaket.

Oppgradering Berganshallen (2016)

Påbegynt i 2015 og avsluttes i 2016.

Ombygging Milepelen 26 rom, fullverdig konsept (2016-2017)

Ombygging for utvidet romkapasitet, 26 rom. Tilbygg med 3 rom, universelt utformet. Dette alternativet innebærer 26 rom, dagligstue og møterom/konferansesal slik at det blir et fullverdig tilbud som hotell med plass til en busslast med gjester, noe som gir et godt grunnlag for lønnsom drift. Det er bevilget 500 000 til forprosjekt i 2015. Kostnadene ved oppgradering av eksisterende motellrom ligger som eget tiltak.

Ombygging Milepelen oppgradering eksisterende motellfløy (2017)

Tiltaket omfatter kostnader til oppgradering av eksisterende motellfløy med tilsvarende standard som de planlagte nye rommene.

Ombygging Milepelen, lagertilbygg og kjøkken (2018)

Av hensyn til effektiv hoteldrift er det behov for et lagertilbygg med enkel standard og uten ventilasjon i forbindelse med ombygging for flere hotellrom Milepelen. Milepelen Vertshus ønsker at bygget skal være klart samtidig om økningen av romkapasiteten står ferdig slik at hoteldriften blir effektiv.

Kjøp av ny feiebil (2017)

Ligger i planen at denne skal skiftes ut hvert 5 år.

Videre ombygging av administrasjonshuset (2017)

Sprinkleranlegg kirkene (2016)

Det gis tilskudd til kirkelig fellesråd for å installere sprinkleranlegg i kirkene.

Enøk-tiltak Mo kirke (2016)

Det gis tilskudd til kirkelig fellesråd til å innføre enøk-tiltak i Mo kirke.

Nytt gjerde ved Sand kirke (2016)

Det gis tilskudd til kirkelig fellesråd til å sette opp nytt gjerde ved Sand kirke.

Kunstgressbane Dalen (2016)

Bygging av kunstgressbane – 11-bane

Utredning rulleskøytebane på Prestberget (2016)

Det utredes om behov og kostnader ved en rulleskøytebane på Prestberget i 2016 med mål om at det skal gjennomføres i 2017

Flyktingemottak TMM (2016)

Utgifter til omgjøring av lokaler TMM til flytningemottak, jfr. k-sak 84/15.

7. TABELLER OG OVERSIKTER

7.1 Fordeling driftsbudsjett på ansvar

	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Tall i hele 1000 kr.							
Politikk og sentraladministrasjon	24 402	28 683	25 423	32 911	31 324	33 035	31 067
100 Kommunestyret	1 355	1 406	1 406	1 684	1 684	1 684	1 684
101 Formannskapet	337	402	402	391	391	391	391
102 Utvalg for oppvekst og kultur	47	51	51	56	56	56	56
103 Utvalg for helse og omsorg	50	52	52	57	57	57	57
106 Utvalg for eiendom og samfunn	42	52	52	56	56	56	56
107 Ungdommens kommunestyre	42	42	42	42	42	42	42
111 Eldres Råd	25	14	14	26	26	26	26
112 Rådet for funksjonshemmede	10	19	19	19	19	19	19
114 Diverse nemnder og råd	16	20	20	29	29	29	29
116 Stortings- og kommunevalg	9	280	280	84	157	0	0
119 Kontrollutvalg	227	259	259	283	283	283	283
120 Rådmannskontoret	2 401	2 304	2 338	2 342	2 404	2 404	2 404
122 Odal økonomikontor	4 916	4 197	4 371	4 235	4 235	4 235	4 235
123 Arbeidsmiljøutvalget	150	151	151	153	153	153	153
124 Servicekontoret	4 164	3 875	3 936	4 003	4 003	4 003	4 003
125 Beredskap	138	26	26	41	41	41	41
150 Fellesfunksjoner	5 958	11 144	7 606	14 093	12 487	14 455	12 487
151 HTV og HVO	547	570	579	926	926	926	926
160 Revisjon	893	919	919	945	945	945	945
163 Kirkeformål	3 075	2 900	2 900	3 446	3 330	3 230	3 230
Oppvekst- og kulturetaten	98 443	103 463	104 729	108 846	107 953	107 967	107 967
200 Administrasjon	2 563	4 308	4 336	4 458	4 528	4 530	4 530
210 Grunnskolen, adm og fellesutgifter	7 729	9 148	9 186	9 587	9 587	9 587	9 587
211 Sand Sentralskole	15 762	15 941	16 158	18 004	17 380	17 392	17 392
212 Garvik skole	14 384	14 497	14 678	15 900	15 601	15 601	15 601
213 Nord-Odal ungdomsskole	15 394	16 213	16 439	16 990	17 090	17 090	17 090
240 Barnehager, adm og styrket tilbud	1 880	1 987	2 008	2 017	2 017	2 017	2 017
241 Hamninga barnehage	3 521	0	0	0	0	0	0
242 Møllerbakken barnehage	4 448	4 718	4 804	4 435	4 435	4 435	4 435
244 Mo barnehage	6 432	6 104	6 222	6 306	6 306	6 306	6 306
245 Knapper barnehage	4 118	4 788	4 874	4 527	4 527	4 527	4 527
247 Sand barnehage	8 118	12 337	12 563	12 520	12 520	12 520	12 520
250 Kulturformål	905	1 178	1 187	1 341	1 266	1 266	1 266
253 Kulturskole	1 375	1 400	1 400	1 440	1 440	1 440	1 440
255 Kulturhuset Milepelen	-78	-66	-66	-79	-79	-79	-79
257 Kino	-6	0	1	-13	-13	-13	-13
259 Bibliotek	1 994	1 910	1 934	2 064	1 999	1 999	1 999
260 Bibliotek Bruvoll fengsel	70	0	5	-5	-5	-5	-5
280 Odal barnevern	9 834	9 000	9 000	9 354	9 354	9 354	9 354
Helse- og omsorgsetaten	129 742	126 986	129 171	128 092	130 508	131 115	133 137
300 Administrasjon helse og omsorg	6 751	1 572	1 589	248	248	248	2 270
301 Vikarbank	0	1 230	1 250	0	0	0	0
312 3. etasje NOS	11 842	11 616	11 787	12 316	12 316	12 316	12 316
313 2. etasje NOS	12 352	11 742	11 906	12 230	12 230	12 230	12 230
314 Kjøkken NOS	4 809	5 230	5 283	5 262	5 262	5 262	5 262
315 Vaskeri NOS	1 361	1 186	1 202	1 238	1 238	1 238	1 238
330 Trygghetsboliger	0	0	0	0	2 533	3 144	3 144
330 Mo service- og bosenter	44	86	86	78	78	78	78
340 Solheim sykehjem	11 361	11 310	11 450	10 823	10 823	10 823	10 823
350 Sand bosenter	58	44	44	50	50	50	50
360 Hjemmetjenesten	25 791	27 034	27 653	26 812	26 812	26 812	26 812
380 Møllerhuset bokollektiv	3 809	3 741	3 784	3 814	3 814	3 814	3 814
381 Storbråten bokollektiv	4 801	4 693	4 750	4 901	4 901	4 901	4 901
382 Småbruket bokollektiv	4 570	4 503	4 556	4 182	4 182	4 182	4 182
383 Halmhaugen bokollektiv	4 600	5 602	6 611	5 513	5 513	5 513	5 513
384 Garvikåsen bokollektiv	4 882	4 486	4 540	4 583	4 583	4 583	4 583
400 Helseavdelingen	628	1 240	1 253	1 394	1 394	1 394	1 394
411 Helsestasjon	2 419	2 674	2 716	2 762	2 762	2 762	2 762
412 Miljørettet helsevern	382	507	514	547	547	547	547
413 Psykisk helsetjeneste	4 531	3 862	3 917	4 146	4 225	4 225	4 225
414 Legesenteret	3 142	3 413	3 460	3 397	3 397	3 397	3 397
415 Ergo- og fysioterapijeneste	3 336	3 480	3 508	3 424	3 424	3 424	3 424
416 Odal legevakt	899	1 582	1 582	0	0	0	0
417 Odal legevaktsentral	364	0	0	1 582	1 582	1 582	1 582
421 Helsetjenester Bruvoll fengsel	0	25	43	14	14	14	14
430 Sosiale tjenester	9 725	9 320	9 372	10 723	10 527	10 523	10 523
431 Edruskapsvern	908	424	-117	867	867	867	867
440 Noao	6 377	6 384	6 432	7 186	7 186	7 186	7 186

Økonomiplan 2016-2019 - årsbudsjett 2016

Tall i hele 1000 kr.	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Eiendoms- og samfunnsetaten	23 821	21 920	22 027	22 522	21 488	20 807	19 588
600 Landbruk og teknikk	3 877	3 343	3 296	3 168	2 613	2 463	2 463
601 Fysisk tilrettelegging og planlegging	-10	0	0	0	0	0	0
620 Viltforvaltning	0	-3	-3	0	0	0	0
640 Renholdsavdelingen	9 563	9 263	9 269	9 381	9 495	9 562	9 567
650 Driftsavdelingen	7 673	5 871	5 990	5 812	5 223	4 644	3 418
664 Kommunal slamtømming	-401	0	0	0	0	0	0
680 Brannvernet	3 374	3 633	3 650	4 338	4 338	4 338	4 338
681 Feiervesen	-255	-187	-175	-177	-181	-200	-198
Finans	-276 404	-281 049	-281 347	-292 372	-291 272	-292 923	-291 757
800 Skatt	-103 550	-106 358	-106 211	-108 771	-120 258	-120 258	-120 258
810 Rammeoverføring	-181 195	-177 528	-177 528	-181 670	-182 824	-184 984	-187 009
820 Generelle statstilskudd	-2 969	-2 922	-2 922	-2 922	-2 922	-2 922	-2 922
830 Renter og avdrag	17 189	16 720	16 720	16 117	17 375	19 181	20 311
840 Utbytte, eieruttak med mer	-1 250	-1 900	-1 900	-700	-700	-700	-700
850 Startlån	167	142	142	0	0	0	0
860 Pensjon	-14 519	-5 058	-5 058	-5 611	-3 957	-2 586	-1 032
870 Øvrige interne finansieringstransaksjoner	9 723	-4 145	-4 590	-8 815	2 014	-654	-147

7.2 Budsjettskjema 1A – drift

Tall i hele 1000 kr.	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Skatt på inntekt og formue	-89 306	-92 056	-92 056	-96 261	-96 261	-96 261	-96 261
Ordinært rammetilskudd	-181 195	-177 528	-177 528	-181 670	-182 824	-184 984	-187 009
Skatt på eiendom	-14 449	-14 370	-14 370	-14 422	-24 229	-24 229	-24 229
Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	-2 456	0	0	-1 022	-1 022	-1 022	0
Sum frie disponible inntekter	-287 406	-283 954	-283 954	-293 375	-304 336	-306 496	-307 499
Renteinntekter og utbytte	-3 398	-3 588	-4 008	-3 626	-3 919	-4 142	-4 351
Gevinst på finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0	0
Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.	12 016	11 156	11 156	10 473	8 093	8 614	8 828
Tap på finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	8 719	8 516	8 515	8 516	12 447	13 955	15 080
Netto finansinnt./utg.	17 337	16 084	15 663	15 363	16 621	18 427	19 557
Til dekning av tidl. regnsk.m. merforbr	114	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	0	0	13 003	0	2 014	0	0
Til bundne avsetninger	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av tidl. regnsk.m. mindreforbr	0	0	-13 398	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-4 090	-4 145	-5 477	-8 815	0	-654	-147
Bruk av bundne avsetninger	0	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	-3 976	-4 145	-5 872	-8 815	2 014	-654	-147
Overført til investeringsregnskapet	0	0	0	0	0	0	0
Til fordeling drift	-274 045	-272 015	-274 163	-286 827	-285 701	-288 723	-288 089
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	260 647	272 015	274 163	286 827	285 701	288 723	288 089
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	-13 398	0	0	0	0	0	0

7.3 Budsjettskjema 1B – drift

Tall i hele 1000 kr.	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Politikk og sentraladministrasjon	24 966	28 730	25 643	32 384	30 778	32 446	30 622
Oppvekst og kultur	98 437	103 463	105 417	108 287	107 882	107 896	107 896
Helse og omsorg	131 895	126 987	129 168	129 182	130 252	129 639	129 639
Eiendom og samfunn	23 883	21 947	22 900	21 581	20 833	20 391	19 209
Finans	-18 535	-9 112	-8 965	-6 710	-6 647	-5 276	-3 722
Sum fordelt	260 646	272 015	274 163	284 724	283 098	285 096	283 644

7.5 Hovedoversikt investeringer

Tall i hele 1000 kr.	Regnskap	Opprinnelig budsjett	Justert budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2014	2015	2015	2016	2017	2018	2019
Inntekter							
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-388	0	0	0	0	0	0
Andre salgsinntekter	0	0	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	0	-2 839	0	-1 340	-12 200	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-2 351	-4 082	-1 432	-9 271	-4 459	-1 829	-139
Statlige overføringer	0	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer	0	0	-387	0	0	-2 912	0
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	-272	-1 329	0	0	0	0	0
Sum inntekter	-3 011	-8 250	-1 819	-10 611	-16 659	-4 741	-139
Utgifter							
Lønnsutgifter	0	0	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	210	0	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	14 439	39 738	9 679	61 367	49 442	28 110	6 555
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	37	0	0	0	0	0	0
Overføringer	2 351	7 107	4 838	4 988	2 429	1 829	139
Renteutgifter, provisjoner og andre fin.utg.	0	0	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0	0	0	0
Sum utgifter	17 037	46 845	14 517	66 355	51 871	29 939	6 694
Finansstransaksjoner							
Avdragsutgifter	1 439	1 440	1 440	2 000	2 480	2 960	3 440
Utlån	3 126	3 000	15 487	12 000	12 000	12 000	12 000
Kjøp av aksjer og andeler	1 048	1 190	1 190	1 200	1 250	1 300	1 350
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundne investeringsfond	2 033	0	387	0	2 500	2 912	0
Avsetninger til bundne fond	3 052	0	0	0	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	10 699	5 630	18 504	15 200	18 230	19 172	16 790
Finansieringsbehov	24 725	44 226	31 202	70 944	53 442	44 370	23 345
Dekket slik:							
Bruk av lån	-16 692	-41 596	-28 090	-67 744	-49 712	-40 110	-18 555
Mottatte avdrag på utlån	-4 492	-1 440	-1 440	-2 000	-2 480	-2 960	-3 440
Salg av aksjer og andeler	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0	0
Overføringer fra driftsregnskapet	-1 690	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	-1 741	-1 190	-1 672	-1 200	-1 250	-1 300	-1 350
Bruk av bundne fond	-110	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0
Sum finansiering	-24 725	-44 226	-31 202	-70 944	-53 442	-44 370	-23 345
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0	0